

Tartu Ülikool  
Sotsiaal- ja haridusteaduskond  
Haridusteaduste instituut  
Haridusteaduse (humanitaarained) õppekava

Tiina Tammearu

TÖÖLEHTEDE KOMPLEKT LÄBIVATE TEEMADEGA SEOTUD SÕNAVARA  
ARENDAMISEKS INGLISE KEELE ÕPIKU „I LOVE ENGLISH 4“ LISAMATERJALIKS  
bakalaureusetöö

Juhendaja: Kristel Ruutmets

Läbiv pealkiri: Läbivate teemadega seotud sõnavara arendamine

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Kristel Ruutmets (MA)

.....

*(allkiri ja kuupäev)*

Kaitsekomisjoni esimees: Sirje Pihlap

.....

*(allkiri ja kuupäev)*

Tartu 2013

Töölehtede komplekt läbivate teemadega seotud sõnavara arendamiseks inglise keele õpiku „I Love English 4“ lisamaterjaliks

## Resümee

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli koostada lisamaterjal läbivate teemadega seotud sõnavara arendamiseks, mis on mõeldud inglise keele kui võõrkeele tunniks õpiku „I Love English 4“ (Jõul & Kurm, 2009) juurde. Õppematerjal koosneb viiest töölehest, millest igaüks kajastab kindlat läbivat teemat. Töölehti hindasid neli erineva Läänemaa kooli õpetajat, kelle hinnangule toetudes täiustati ja parendati õppematerjali. Tulemustest selgus, et töölehed on sihtrühmale ea- ja jõukohased ning sobivad läbivate teemade käsitlemiseks ja sõnavara arendamiseks. Ekspertid kasutasid kõiki töölehti ka edaspidi ning arvasid, et õpilastele need meeldiksid. Samuti leidsid õpetajad, et õppematerjal on loogiline, atraktiivne, keeleliselt korrektne ning arusaadav. Ekspertide hinnangul sobib töölehtede komplekt ka kokku õpikuga „I Love English 4“.

*Võtmesõnad: sõnavara arendamine, läbivad teemad, töölehtede komplekt*

A Collection of Worksheets for Developing Vocabulary Connected to Cross-Curricular Themes in English Lessons for the textbook *I Love English 4*

## Abstract

The aim of the bachelor thesis was to compile an additional material for English lessons for *I Love English 4* textbook (Jõul & Kurm, 2009) to develop vocabulary connected to cross-curricular themes. The study material consists of five worksheets, each of which is based on a certain cross-curricular theme. The worksheets were evaluated by four teachers from different schools of Läänemaa and the study material was improved based on their evaluation. The results showed that the worksheets were suitable for the target group as well as for teaching the selected cross-curricular themes and developing vocabulary. The experts would use all of the worksheets in the future and thought that their students would like them. In addition to that, the teachers found that the study material was logical, attractive, linguistically correct and understandable. According to the experts, the study material supported the textbook *I Love English 4*.

*Keywords: developing vocabulary, cross-curricular themes, study material*

## Sisukord

Resümee .....	2
Abstract .....	2
Sissejuhatus .....	4
Sõnavara esitlemine .....	4
Sõnavaraharjutuste klassifikatsioonid .....	6
Sõnavara harjutamine kirjalikus kontekstis .....	7
Sõnavara harjutamine suulises kontekstis .....	10
Lugemisega seotud ülesanded sõnavara harjutamiseks .....	12
Läbivad teemad võõrkeeleeõppes .....	13
Põhimõtted õppematerjalide koostamiseks .....	15
Varasemad uurimused .....	16
Eesmärgid ja uurimisküsimused .....	17
Metoodika.....	18
Valim ja protseduur .....	18
Mõõtevahendid .....	19
Tulemused .....	20
Ekspertide hinnangud töölehtedele.....	21
Ekspertide ettepanekud töölehtede parendamiseks .....	26
Arutelu.....	28
Tänusõnad .....	30
Autorsuse kinnitus.....	30
Kasutatud kirjandus.....	31

Lisa 1. Töölehtede komplekt läbivate teemadega seotud sõnavara arendamiseks

Lisa 2. Ekspertihinnangu ankeet

## Sissejuhatus

Sõnavara arendamine on keeleõppes väga olulisel kohal. Selle tundmine on vajalik võõrkeeles suhtlemiseks (Saarso, 2000) ning selle õppimine hõlmab endas kõiki teisi keele osaoskusi, olles seega osa igast võõrkeeletunnist. Lisaks sõnavara arendamisele nõutakse Põhikooli riiklikus õppekavas (2011) läbivate teemade õpetamist. Läbivad teemad lõimivad aineõpetust ja ümbritsevat maailma (Ugur, 2009) ning abistavad õpilaste kõlbelise arengu suunamisel (Läbivad teemad ..., 2009).

Läbivaid teemasid on võimalik käsitleda ka võõrkeeletundides. Nende õpetamine valmistab õpilasi ette edasiseks eluks ning kujundab õppurite väärtushinnanguid ja käitumishinnanguid (Läbivad teemad ..., ibid.). Läbivate teemade käsitlemise abil on võimalik vähendada ainekesksust (Kõiv, Lamesoo & Luisk, 2010) ning muuta võõrkeeletunde õppimine õpilaste jaoks huvitavamaks ning mitmekesisemaks.

Autori arvates ei ole Eestis ühes laialt kasutatavas 6. klassi inglise keele õpikus „I Love English 4“ (Jõul & Kurm, 2009) piisavalt materjali läbivate teemade sidumiseks sõnavaraga. Kuna õpetajate töökoormus on niigi suur, oleks tarvis neile pakkuda valmismaterjali (Ugur, 2009). Seega oleks vaja koostada õppematerjal, mis vähendaks seda puudujääki.

Sellest tulenevalt seati käesoleva uurimustöö eesmärgiks koostada töölehtede komplekt läbivate teemadega seotud sõnavara arendamiseks 6. klassi inglise keele kui võõrkeeletunde õpiku „I Love English 4“ (Jõul & Kurm, 2009) lisamaterjaliks ning seda täiustada ja parendada, tuginedes eksperthinnangutele. Autorile teadaolevalt pole Eestis varasemalt koostatud õppematerjali läbivate teemade ning inglise keele sõnavaraõpetuse sidumiseks.

### *Sõnavara esitlemine*

Sõnavara esitledes on õpetaja ülesandeks tutvustada uut keelematerjali, nimelt näidata, kuidas uut sõna moodustada, mida see tähendab ning kuidas seda kasutatakse (Skopinskaya, 1996). Brewster, Ellis ja Girard (2003) toovad välja, et varases õppimisprotsessis tegeletakse vähem sõnade vormidega - ortograafia ja grammatikaga. Rohkem pööratakse tähelepanu sõna hääldusele, tähendusele ja kasutamisevõimalustele.

*Sõnavara esitlemise põhimõtted.* Saarso (2000) kirjutab, et sõna korrektseks kasutamiseks suuliselt ja kirjalikult on sõna kohta vaja teada mitmeid erinevaid aspekte, nagu näiteks sõna põhitähendused, õigekiri ja hääldus; sõna muutmine vajalike vormide moodustamiseks; sõna

kooselinemine teiste sõnadega; sõna tähendusvarjundid ning sobivus eri stiilidesse jne.

Õpilasel on kasulik teada, kas sõna on väga laialdaselt kasutatav või suhteliselt haruldane, kas seda kasutatakse rohkem kirjas kui kõnes ja kas sõna on sobilikum ametlikuks või mitteametlikuks suhtluseks. Samuti võib õpitav sõna olla vanamoodne (Frost, 2004).

Töö autor leiab, et nooremate õpilastega töötades on olulisemaks sõna hääldus, õigekiri ja põhitähendused. Vähemtähtsamateks aspektideks on sõna tähendusvarjundid ja sobimine erinevatesse stiilidesse, mis saavad olulisemaks keeleõpingu hilisemates faasides.

Ur (1996) täpsustab, et õpetada tuleks konkreetse sõna kasutamise sobilikkust mingis kontekstis. Brewster et al. (2003) mainivad, et ideaalis peaks sõnavara esitlema lastele tuttavas kontekstis. Thornbury (2002) järgi on oluliseks meetodiks õpilaste kaasamisel õppeprotsessi sõnade personaliseerimine, kus lapsed seostavad õpitavat sõna isikliku kogemusega. Õpilaste huvi suurendamiseks tuleks sõna tähenduse tutvustamisel kasutada igapäevast näidet, et sõnavaraga tekiks seos (Frost, 2004).

*Esitletava sõnavara suurus.* Thornbury (2002) kirjutab, et kui õpetaja on otsustanud mingisuguse hulga sõnu õpilastele tutvustada, on esimeseks küsimuseks see, kui palju sõnu esitleda. Tema arvates sõltub see järgnevatest faktoritest: õpilaste tase; õppijate varasemad teadmised õpetatavatest sõnadest; sõnade keerulisus; sõnade „õpetatavus“ (kas sõnu on kerge seletada või demonstreerida); kas sõnu õpetatakse suuliselt ja kirjalikult produtseerimiseks või ainult äratundmiseks.

Thornbury (ibid.) mainib, et uute sõnade arv ei tohiks ületada õpilaste võimet neid meelde jätta. Ta lisab, et õpikud kasutavad tavaliselt printsiipi, mille kohaselt sõnavara esitlemine peaks sisaldama kõige rohkem kaksteist elementi. Brewster et al. (2003) kirjutavad, et realistlik siht oleks võõrkeelt õppivatele lastele õpetada umbes viissada sõna aastas. Gairns ja Redman (2003) on arvamusel, et õpetada tuleks 8-12 sõna, sõltuvalt õpilaste tasemest ning tunni pikkusest. Tulving (2007) kirjutab, et lühimälu toimub uue pealetuleva info survele vana informatsiooni väljatõrjumine. Ta lisab, et lühiajaline mälu talletab vaid piiratud hulgal informatsiooni ning kui lõpetada kordamine, läheb informatsioon kiiresti kaduma.

*Sõnavara esitlemise järjekord.* Kui õpetaja on otsustanud, mitut elementi ta õpilastele tutvustab, tuleb teha valik, millises järjekorras sõnavara esitleda: kas sõna tähendus enne ja seejärel vorm või vastupidi; ning kas tutvustada enne suulist või kirjalikku vormi (Thornbury, 2002). Doff (1991) peab sõnade tähendust vormist tähtsamaks. Brewster et al. (2003) soovivad tungivalt sõna kirjalikult enne mitte õpilasele näidata, kui sõna hääldus on selgeks õpitud. Ka Hubbard, Jones, Thorton ja Wheeler (1991) toonitavad, et õpitavaid sõnu tuleks

kõigepealt õpetada ja harjutada suuliselt, vastasel juhul üritavad õpilased hääldada sõnu vastavalt kirja pildile. Kwiatkowska (2008) mainib, et levinud probleemiks on sõnade või fraaside valesti hääldamine, kui neid on esitluse varases etapis nähtud enne kirja pildis.

*Sõnavara esitlemise meetodid.* Sõnavara esitlemiseks on mitmeid mooduseid. Gairns ja Redman (2003) jagavad sõnavara tutvustamise vahendid kolme rühma: visuaalsed ja verbaalsed meetodid ning tõlke kasutamine. Esimesse rühma kuuluvad, esiteks, visuaalvahendid nagu näiteks pildid, fotod, tahvlijoonistused, küsimuskaardid ja reaalsed objektid ning, teiseks, kehakeel ja žestid. Verbaalsed meetodid hõlmavad endas illustratiivsete olukordade, sünonüümide ja definitsioonide, kontrastide ja vastandite, skaalade ning tüüpnaidete kasutamist. Gairns ja Redman (ibid.) toovad esile, et tõlke kasutamine võib säästa väärtuslikku aega, kuid ei pruugi alati edasi anda sõna täpset tähendust.

Skopinskaya (1996) kategoriseerib sõnavara esitlemise meetodid sarnaselt, kuid mainib ka samatüvelisi sõnu (sõnu, mis on sarnased või samasugused õpilaste emakeelsete sõnadega). Verbaalsete vahenditena toob ta välja ka antonüümid, sõnatüved ja -liited. Brewster et al. (2003) jagavad sõnavara tutvustamise ja sõnade tähenduse edasiandmise vahendid demonstratiivseteks ja verbaalseteks. Lisaks ülaltoodule mainivad nad verbaalsete meetodite seas ka konteksti määratlemist ning demonstratiivsete vahenditena osutamist, puudutamist ja näoilmeid.

### *Sõnavaraharjutuste klassifikatsioonid*

Sama oluline kui sõnavara esitlemine on selle harjutamine. Traditsiooniliselt järgneb sõnavara esitlemisele koheselt selle praktiseerimine (Thornbury, 2002). Harjutamiseks peab olema piisavalt erinevat tüüpi ülesandeid ning sõnavara praktiseerimisega tuleks tegelda seni, kuni see muutub õpilaste jaoks automaatseks. Samuti peaksid harjutused olema võimalikult huvitavad ja kommunikatiivsed ning harjutamine ei tohiks kunagi muutuda mehhaaniliseks (Sasson, 2007).

Erinevad autorid (nt Saarso, 2000; Skopinskaya, 1996) on välja pakkunud sõnavaraharjutuste klassifikatsioone. Saarso (2000) toob välja mitmed sõnavara laiendamiseks sobilikud ülesandetüübid: ühendamine (pilt ja sõna omavahel, pikad laused jutukeseks või lühikahekõneks); jutu koostamine; liigitamine ja määratlemine; ristsõnade lahendamine; „leia“ ülesanded (teemaga seotud piltide leidmine, riimuvate, mittedobivate, teisend/vastand- või sisusõnade leidmine); lausetega töötamine (lausete muutmise või jätkamine, etteantud sõnadest võimalikult pikkade lausete koostamine).

Skopinskaya (1996) jagab sõnavaraülesanded kaheks: harjutusülesanneteks ning produtseerimistegevusteks. Harjutusülesanded on mõõdukalt kontrollitud ning aitavad õpilastel suurendada kontrolli oma sõnavara üle. Harjutusülesanded jagunevad omakorda kolme rühma: sõna vormile ja tähendusele keskendumise ülesanded ning ülesanded, kus sõnavara laiendatakse läbi seoste. Produtseerimisülesanded aitavad õpilastel seostada õpitud sõnu isikliku kogemusega ning kasutada omandatud sõnavara personaalselt olulises kontekstis.

Harjutusülesannetest keskenduvad sõna vormile sõnatuletusülesanded: moodustatakse näiteks omadussõnadele vastavaid nimisõnu ja vastupidi, nimisõnadele vastavaid tegusõnu ja vastupidi jne. Noorema vanuserühma jaoks on aga märgatavalt lõbusam viis harjutada sõnavara sõnamängude abil. Selleks sobivad nt sõnaketid, peidetud sõnade leidmine, segaminiaetud sõnad, „poomismäng“, ristsõnad ja *I spy with my little eye*<sup>1</sup>. (Skopinskaya, ibid.). Ka Saarso (2000) kirjutab, et sõnavara aitavad õppida sõnamängud, mille põhiliseks ülesandeks on sõnade meeldetuletamine ja kinnistamine.

Harjutusülesannetest keskenduvad sõna tähendusele lünkade täitmine, sobivate paaride leidmine ja õpetaja parandamine (Skopinskaya, 1996). Õpetaja tehtud vigade parandamist sõnavara õppimise ühe võttena mainib ka Kunkel (1999; viidatud Simmons & Baines, 1999 j). Skopinskaya (1996) toob harjutusülesannete kolmanda kategooria (sõnavara laiendamine läbi seoste) all välja sorteerimisülesanded, seoste loomise, ajurünnaku ja sõnavaraskaalade<sup>2</sup> moodustamise. Sõnade sobitamisest ja sorteerimisest kirjutab ka Thornbury (2002).

Produtseerimistegevustena mainib Skopinskaya (1996) rühmitusülesandeid, väärtuste selgitamist, probleemülesandeid, intervjuusid, rollimänge ning jutukeste kirjutamist ja jutustamist. Thornbury (2002) defineerib produktsiooniülesandeid kui harjutusi, kus õpilased peavad äsja õpitud sõnu mingisuguses rääkimis- või kirjutamisülesandes kasutama. Ta jagab need kahte rühma: ülesannete ja tekstide täiendamine/lõpuleviimine ning nende loomine.

### *Sõnavara harjutamine kirjalikus kontekstis*

Kirjutamisoskuse õpetamise juures keskenduvad mitmed õpetajad eelkõige grammatika õigele kasutamisele. Schmitt (2002) leiab aga, et sõnavara nõuaks rohkem tähelepanu. Uurimused on näidanud, et sõnalised eksimused takistavad arusaamist rohkem kui

<sup>1</sup> Tegemist on mänguga, kus õpetaja või õpilane mõtleavad mõnele ingliskeelsele sõnale ja lausuvad „*I spy with my little eye something beginning with (D)*“. Teiste ülesandeks on ära arvata, millist sõna õpetaja või õpilane silmas pidas.

<sup>2</sup> Tegemist on mänguga, kus õpilastel tuleb järjestada teatud sõnad nii, et neist tekiks skaala negatiivsemast sõnast positiivsemani või vastupidi.

grammatikavead (Ellis, 1994, viidatud Schmitt 2002 j). Visuaalse õpistiiliga õpilased võivad vajada sõna kirja pilti enne, kui nad sõna õppida suudavad (Morgan & Rinvoluceri, 2004). Kirjutamine aitab kinnistada õpitud sõnavara ja leida sellele rakendust (Kärtner, 2000).

Esialgu tuleks uut sõnavara kirjalikult harjutada kontrollitult, mis aitaks õpilastel vältida tõsiseid keelevigu. Kontrollitud ülesanded annavad õpilastele mudeli, mida järgida, ja tulemuse, mida saavutada (Skopinskaya, 1996). Gower, Phillips ja Walters (1995) kirjutavad, et tagada tuleks selge mudel ning hoolikalt õpilasi jälgida. Nad lisavad, et harjutused võivad olla väga kontrollitud, kuid siiski väljakutset pakkuvad. Harjutamise hilisemas faasis on soovituslikud vabamad ja loomingulisemad harjutused, mis keskenduvad õpilaste keele soravuse arendamisele.

Sõnavara harjutamine kirjalikus kontekstis saab toimuda kolmel erineval tasandil: sõna-, lause- ja tekstitasandil. Kõige lihtsam ja kontrollitum kirjutamispraktika vorm on kopeerimine, mis on võõrkeele õpetamise algetapil väga hinnatud võtte (Skopinskaya, 1996). Kopeerimisülesanded sobivad kõigi kolme tasandi harjutamiseks.

*Sõnavara kirjalik harjutamine sõnatasandil.* Sõnavara harjutamiseks sõnatasandil toob Kärtner (2000) välja erinevaid kopeerimisülesandeid: võõrkeelsete sõnade ümberkirjutamine; ristsõna täitmine; esemete sildistamine, kus tuleb teatud pildil olevad esemed nimekirjast valitud sõnadega sildistada.

Sõnavara saab sõnatasandil kirjalikult harjutada ka järjestamis-, sobitamis- ja sorteerimisülesannete abil, mis kuuluvad samuti kopeerimisülesannete hulka. Esimesse rühma kuuluvad sellised harjutused nagu näiteks sõnade õigesse järjekorda panemine; tähestiku järjekorras sõnade vihikusse kirjutamine; tähtede järjestamine sõnadeks ning nende vihikusse kirjutamine. Sobitamisülesandena peavad õpilased kokku sobitama ema- ja võõrkeelsed sõnad. Sõnade rühmitamine kategooriatesse ning peidetud või erinevate sõnade leidmine kuuluvad aga sorteerimisülesannete alla (Kärtner, *ibid.*, Skopinskaya, 1996).

Mõned autorid (nt Harmer, 2007; Scrivener, 1994) soovivad sõnatasandil harjutamiseks mõistekaartide koostamist. Üks võimalus on esitleda õpilastele juba täidetud mõistekaart, kuid kasulik on paluda õpilastel ise seoseid luua ja mõelda sõnu, mis kavandisse sobivad (Scrivener, *ibid.*). Mõistekaardid on kaasahaarav viis nii sõnavara laiendamiseks kui ka juba teadaolevate sõnade kasutamiseks. Mõnikord kasutatakse mõistekaarte selleks, et näidata õpilastele, kuidas sõnad omavahel grupeeruvad (Harmer, 2007).



*Sõnavara kirjalik harjutamine lausetasandil.* Sõnavara kirjalikuks harjutamiseks lausetasandil on mitmeid võimalusi. Kopeerimisülesannete hulka kuuluvad näiteks tekstist meelepärasemate lausete kirjutamine vihikusse; sobivate lauselõppude valimine; lausete kirjutamine tabelist valitud sõnade põhjal ja sõnade järjestamine lauseteks (Kärtner, 2000). Ka Morgan ja Rinvoluceri (2004) mainivad lausete laiendamist õpetaja koostatud töölehe põhjal. Brewster et al (2003) ning Skopinskaya (1996) lisavad lausete sobitamise, kus õpilased peavad omavahel sobivad lausepooled ühendama.

Juhendatud kirjutamisharjutused lausetasandil võivad olla ka sõnade õigesse järjekorda panemine, lünkade täitmine ning lausete parandamine (Brewster et al., 2003; Skopinskaya, 1996). Kärtner (2000) toob välja lausete alustamise ja lõpetamise, küsimuste esitamise ning neile vastamise, ette antud sõnadest lausete moodustamise ja lause ümbersõnastamise. Ka Nation (2001) mainib parafraseerimist ja lausete lõpetamist kui kasulikke võtteid sõnavara harjutamiseks kirjalikus kontekstis. Saarso (2000) lisab võimalikult pikkade lausete koostamise ning lausete pikendamise.

Brewster et al (2003) mainivad lausetasandi harjutamiseks piltidele pealkirjade kirjutamist. Morgan ja Rinvoluceri (2004) kirjeldavad harjutust, kus õpetaja koostab väga lühikese jutu ning õpilaste ülesandeks on õpetaja dikteerimise ajal lisada sõnu lausete erinevatesse osadesse. Lindstromberg (2004) kirjutab ülesandest, kus õpilased peavad kirjutama iga tähestikus oleva tähega algavaid lauseid.

*Sõnavara kirjalik harjutamine tekstitasandil.* Sõnavara kirjalikuks harjutamiseks tekstitasandil on samuti erinevaid võtteid. Üheks neist on dialoogide kasutamine. Skopinskaya (1996) mainib kopeerimisharjutust, kus õpilastel tuleb dialoogid moodustada juttude või segamini aetud lausete põhjal. Samuti kirjeldab ta poolelioleva dialoogi täiustamist ning dialoogi kirjutamist ette antud juhendite põhjal. Kärtner (2000) lisab dialoogide kirjutamise olemasolevast tekstist lähtudes ning dialoogi koostamise võtmesõnade abil.

Sõnavara saab kirjalikult harjutada ka dikteerimisülesannete abil. Kärtner (ibid.) mainib ühisetteütlust, kus õpilased kirjutavad õpetaja loetud tekstist üles kuulnud sõnad, ning vastastikust etteütlust, kus paarilised dikteerivad kordamööda samasugust teksti, milles on lüngad erinevates kohtades. Skopinskaya (1996) lisab õpetaja poolt korduvalt ette loetud teksti üleskirjutamise ning lünklikusse teksti puuduvate sõnade kirjutamise.

Sõnavara kirjalikuks harjutamiseks tekstitasandil on veel mitmeid erinevaid võtteid. Gairns ja Redman (2003) kirjutavad loomingulistest kirjutamisülesannetest, kus õpilaste ülesandeks on koostada eelmistes tundides õpitud sõnavara põhjal lühiuudis. Lisaks sellele on

etteantud sõnade põhjal võimalik koostada jutt, vestlus (Saarso, 2000) või pildikirjeldus (Kärtner, 2000).

Brewster et al. (2003) soovivad tekstitasandi harjutamiseks sõnumite, juhiste, õnnitluste, kutsete ja kirjade kirjutamist. Skopinskaya (1996) mainib kokkuvõtete kirjutamist, mis praktiseerib tähenduse leidmist tekstist. Saarso (2000) mainib ülesandeid, kus õppuritel palutakse segamini aetud laused või lõigud jutukeseks kirjutada või kirjutada teksti puuduv lause või lõik. Samuti on võimalik tekstitasandit kirjalikult harjutada emakeelsete lausete või lühikeste tekstide tõlkimisel võõrkeelde (Nation, 2001). Kärtner (2000) mainib juhendi järgi kirjutamist ning fraaside arendamist tekstiks.

#### *Sõnavara harjutamine suulises kontekstis*

Neljast keele osaoskusest näib rääkimine olevat kõige tähtsam, sest see hõlmab endas kõikide teiste osaoskuste – kirjutamise, lugemise, kuulamise – teadmist. Seega on harjutused, mis arendavad õpilase võimet end suuliselt väljenda, olulised komponendid keele õppimisel (Ur, 1996). Nation (2001) kirjutab, et rääkimiseks vajatakse palju väiksemat sõnavara kui kirjutamiseks. Hästi omandatud suulise keele sõnavara on väga oluline kirjaliku sõnavara arendamiseks. Sheils (1993) lisab, et suuliste harjutuste eesmärk on arendada kindlustunnet, soovi ja võimet kasutada keelt mitte ainult täpselt, vaid ka asjakohaselt ning efektiivselt kommunikatsioonieesmärkidel. Sõnavara suuline harjutamine võib sarnaselt kirjalikule harjutamisele toimuda kolmel erineval tasandil: sõnatasand, lausetasand ning tekstitasand.

*Sõnavara suuline harjutamine sõnatasandil.* Sõnatasandi harjutamiseks mainib Saarso (2000) sõnamänge nagu „täidan-täidan laeva“, kus õpilastel tuleb kordamööda nimetada erinevate tähtedega algavaid sõnu ilma neid kordamata; ning „sõnauss“, kus õpilased peavad kordamööda ütleva selle tähega algava sõna, millega eelnevalt öeldud sõna lõppes.

Hadfield (1999) kirjutab sõnavaramängudest, mille eesmärgiks on meelde jätta ja produtseerida õiget sõna, mis tihti nõuavad pigem üksikute sõnade või fraaside kui lausete kasutamist ning keskenduvad pigem täpsuse arendamisele. Sellisteks mängudeks sobivad näiteks ühendamis-, sorteerimis-, järjestamis- ja arvamisülesanded, mis põhinevad piltidel ning kus õpilased peavad sõnu suuliselt nimetama. Samuti mainib Hadfield (ibid.) personaliseerimisharjutusi, mis aitavad õpilastel seostada uusi sõnu isikliku kogemusega. Ur (1996) lisab, et inimesed jätavad tavaliselt neid sõnu paremini meelde, mis on nende jaoks personaalselt olulised. Linse (2005) soovib selleks õpetajal küsida küsimusi, mis aitaksid õpilasi seostamisel.

*Sõnavara suuline harjutamine lausetasandil.* Sõnavara suuliseks harjutamiseks lausetasandil sobivad hästi infolüngaharjutused, kus ühel või mitmel õpilasel on puudulik või täielikult puuduv informatsioon ning teistel ülesande täitmiseks vajalik informatsioon (Gower et al. 1995). Doff (1991) kirjutab, et infolünga harjutustes antakse mõlemale õpilasele erinevat informatsiooni, et tekitada vajadus suhtlemiseks. Skopinskaya (1996) lisab, et õpilastele tagatakse seeläbi eesmärk informatsiooni vahetamiseks ja saamiseks. Harmer (2007) mainib, et paljud tegevused põhinevad infolüngal ning õpilane peab rääkima partneriga selleks, et lahendada mõistatus, joonistada pilt, panna asju õigesse järjekorda või piltidevaheliste erinevuste ja sarnasuste leidmiseks.

Schmitt (2000) lisab lausetasandi harjutamiseks parafraseerimise, mille kasutamine aitab õpilasi, kui sõna on neile tundmatu ning võimaldab neil täielikult ära kasutada varem õpitud sõnu. Gairns ja Redman (2003) kirjeldavad ülesannet, kus õpilastel palutakse rühmades või paarides arutada sõnade sobivust erinevates kontekstides. Doff (1991) toob lausetasandi harjutamiseks välja pildi arvamise ülesande, kus õpilased peavad küsimuste esitamisega ära arvama, millega on tegu. Sõnavara saab suulises kontekstis harjutada ka kehakeelt kasutades, kus üks õpilane jäljendab mingisugust tegevust ning kaasõpilased proovivad ära arvata, millega on tegemist (Doff, 1991; Gairns ja Redman, 2003).

*Sõnavara suuline harjutamine tekstitasandil.* Tekstitasandil toimuvaid sõnavara harjutamisviise on võimalik jagada kaheks: need, mis keskenduvad õpilase keelelise täpsuse arendamisele ning teised, mis keskenduvad õppuri keelelise soravuse arendamisele (Nunan, 1995). Uue sõnavara puhul on esmalt oluline harjutada sõnavara piiratud kontekstis, kus rõhk on täpsusel. Kärtner (2000) kirjutab, et täpsusharjutustes moodustavad õppurid tabelite või mudelite abil keeleliselt korrektseid lauseid. Kasutada saab näiteks asendusharjutusi ja -tabeleid ning suhtlusdialoogide päheõppimist. Kärtner (ibid.) mainib ka selliseid täpsusharjutusi, kus õpilane peab midagi ära arvama (nt Mis on pildil/kotis/kastis? Mida pildil olev inimene teeb?), parandama õpetaja vigu, andma kaasõpilastele soovitusi või kordama, mida õpetaja/kaasõpilane ütles.

Sõnavara üheks võimalikuks harjutamisviisiks tekstitasandil on dialoogide kasutamine. Skopinskaya (1996) kirjutab, et dialoogid on keeleklassis väga olulisel kohal, sest need peegeldavad inglise keelt emakeelena kõnelevate inimeste suhtlemist. Päriselulised dialoogid võivad madala keeletasemega õpilaste jaoks raskeks osutada. Seepärast peaks õpetaja kasutama musterdialooge, mis lihtsustavad ja selgitavad kindlaid keelendeid (Skopinskaya, ibid.) ning mis abistaksid õpilaste keelelise täpsuse arendamist.

Sheils (1993) toob välja erinevaid viise dialoogide kasutamiseks klassiruumis: õpilased lisavad puuduvad sõnad või laused, mis aitavad vestlust jätkata; õpilased lisavad lauseid esimese ja viimase rea vahele; õpilased lisavad dialoogile lõpu. Bilbrough (2007) kirjeldab dialoogiharjutusi, mis põhinevad õpetaja-õpilase vahelisel vestlusel. Õpetaja küsib õppuritelt teatud teema kohta küsimusi, millele on väike hulk võimalikke vastuseid, näiteks jah/ei küsimused või „kas see või teine?“, tagades sõnavara harjutamise piiratud kontekstis. Nii Harmer (2007) kui ka Skopinskaya (1996) kirjutavad dialoogide näitlemisest, kus õpilastel tuleb klassi ees esitada enda koostatud dialooge.

Sõnavara tekstitasandil harjutamiseks sobivad hästi ka sellised rollimängud, mis keskenduvad õpilaste keelelise täpsuse arendamisele. Skopinskaya (1996) kirjutab, et rollimäng võimaldab õpilastel praktiseerida olulisi aspekte rollikäitumises ning tegelikke rolle, mida väljaspool klassiruumi vaja võib minna. Rollimäng nõuab õpilastelt õige keelestruktuuri valikut, mis põhineb sotsiaalsel tegevuspaigal. Nad peavad ütlema õiget asja õiges kohas ja õigel ajal. Sheils (1993) lisab, et rollimängud annavad õpilastele võimalusi harjutada korrektset ja sobivat funktsioonide, struktuuride ja arvamuste kasutust erinevates kontekstides. Samuti on väga oluline rakendada uut sõnavara.

Uut sõnavara on tekstitasandil võimalik edukalt harjutada planeeritud kõnede abil, kus õpilane teeb õpitud sõnavara kasutades esitluse omavalitud teemal (Harmer, 2007). Üks lihtsamatest ja huvitavamatest kommunikatiivse ülesande vormidest on õpilaste jaoks teistele enda eludest, huvidest, kogemustest ja muust sarnasest rääkimine, sest kõigil on midagi erinevat öelda (Doff, 1991). Nation (2001) toob tekstitasandi harjutamiseks välja ümberjutustamise, kus kasutatakse produktiivselt uut sõnavara. Gairns ja Redman (2003) lisavad kooperatiivse jutuvestmise, kus õpilased peavad paarides õpetaja poolt esitatud loole detaile välja mõtlema, ning narratiivide koostamise piltide abil, kus õpilaste ülesandeks on rühmas koostada jutuke etteantud pilte kasutades.

### *Lugemisega seotud ülesanded sõnavara harjutamiseks*

Sõnavara õppimine on seotud keele erinevate osaoskustega. Lisaks kirjalikele ja suulistele ülesannetele on sõnavara võimalik harjutada ka lugemise kaudu. Scrivener (1994) kirjutab, et suur osa tööst sõnavaraga toimub lugemisoskust kasutades. Õpetaja võib kasutada enne teksti lugemist ülesandeid, mis on spetsiaalselt mõeldud sõnavara õpetamiseks, harjutamiseks või kordamiseks. Sõnavara eelõpetamine aitab tagada järgneva harjutuse õnnestumise, ning samuti õpetab või kordab see sõnavara, mis võiks kasulik olla ka teistes kontekstides.

Lugemisel on oluline roll sõnavara õppimisel. Schmitt (2000) kirjutab, et isegi algajad õpilased, kellel on piiratud sõnavara, saavad kasu lugemisest, lugedes piiratud grammatikastruktuuride ja kontrollitud sõnavaraga raamatuid. Gass (1988, viidatud Nation, 2001 j) klassifitseerib sõnavara õppimise lugemistekstide abil viie erineva taseme järgi ning toob välja igale faasile vastavad sõnavaraharjutused:

1. märkamine - ülesanded, mis sisaldavad sõnade esile toomist tekstis: allajoonimine, paksu ja kaldkirja kasutamine ning tärniga märkimine;
2. äratundmine - harjutused, mis hõlmavad endas sõnade ühendamist esimese või teise keele sünonüümide, definitsioonide või piltidega;
3. tarbimine - morfoloogilisel analüüsil põhinevad ülesanded, mille tulemuseks on eri liiki sõnade formeerimine liiteid lisades;
4. integratsioon - sõnavarakonteksti põhjal arvamine, kollokatsioonide ja sünonüümidega ühendamine ning vale sõna leidmine sõnade hulgast;
5. produktsioon – sildistamisharjutused, küsimustele vastamine kasutades äsjaõpitud sõnu ning sõnavormi ühendamine definitsiooniga, mis on ette antud pärast teksti.

On mitmeid sõnavaraharjutusi, mis võivad kaasneda lugemistekstidega. Nation (2001) kirjutab tekstis olevate sõnade sobitamisest definitsioonidega, mis antakse õpilastele pärast lugemisteksti. Selle harjutuse eesmärgiks on vormi ja tähenduse ühendamine ning see tegevus sobib individuaalseks tööks. Kollokatsioonide omavaheline sobitamine sobib aga nii individuaalseks, paaris- kui ka rühmatööks. Veel mainib Nation (ibid.) lugemisjärgset küsimustele vastamist, mille eesmärgiks on tugevdada tähenduse-vormi seost ning mis julgustavad sihtsõnavara kasutamist.

### *Läbivad teemad võõrkeeleõppes*

Läbivad teemad ühendavad õppeaineid ning ainevaldkondi üld- ja valdkonnapädevustega, olles aineülesed ning ühiskonnas tähtsustatud (Põhikooli riiklik õppekava, 2011). Läbivate teemade käsitlemiseks on mitmeid mooduseid. Üheks võimaluseks on käsitleda läbivaid teemasid ainetundides, sealhulgas inglise keele kui võõrkeele tundides. Võõrkeelte valdkonna II kooliastme õppesisu määratleb erinevad teemad, millega seondult on võimalik käsitleda ka läbivaid teemasid (Põhikooli riiklik õppekava, ibid.). Toetudes “Põhikooli riikliku õppekava” (ibid.) lisadele 2 ja 12 ning läbivate teemade juhendmaterjalile (Läbivad teemad ..., 2009) on allolevas tabelis autori poolt kajastatud läbivad teemad ning nendega seotud II kooliastme võõrkeelte teemavaldkonnad ja läbivate teemade sisu.

Tabel 1. *Läbivad teemad ning nendega seotud II kooliastme võõrkeelte teemavaldkonnad ja läbivate teemade sisu*

Läbiv teema	II kooliastme võõrkeelte teemavaldkonnad ja läbivate teemade sisu <sup>a</sup>
Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Õppimine ja töö (kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid) <i>Õpilaste huvid ja võimed; elukutsete ja tööde seotus individuaalsete eelduste ja huvidega</i>
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Kodukoht Eesti (Eesti asukoht; linn ja maa; Eesti loodus, ilm; käitumine looduses) <i>Koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemid, nende ärahoidmine ja lahendamine; säästev suhtumine ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamine</i>
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	<i>Õpilase initsiatiivi toetamine; ühise eesmärgi nimel tegutsemine, sellega kaasnevad vastutused ja kohustused; probleemolukordade lahendamine; koostegutsemise vajalikkus ja kasulikkus; oma seisukohtade väljendamine ja selgitamine; aktiivne kuulamine; õpilaste hobid, huviringid</i>
Kultuuriline identiteet	Kodukoht Eesti (Eesti asukoht, sümboolika ja tähtpäevad); Riigid ja nende kultuur (aktuaalsed ühiskondlikud teemad; inglise keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed; tuntumad sündmused, saavutused, nimed; Eesti naaberriigid) <i>Kultuuridevaheline suhtlemine ja koostöö; positiivsete hoiakute kujundamine erinevate kultuuride suhtes; erisuste respektseerimine ning kultuurilise mitmekesisuse hindamine</i>
Teabekeskond	Õppimine ja töö (kool ja klass; ametid); Riigid ja nende kultuur (aktuaalsed ühiskondlikud teemad; Eesti naaberriigid); Vaba aeg (huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid) <i>Põhilised kommunikatsiooniformaadid; õpilase kujundamine infoteadlikuks inimeseks; sobiva suhtlusregistri ning sidekanali valimine; avaliku ja isikliku sfääri eristamine internetis liikudes</i>
Tehnoloogia ja innovatsioon	Õppimine ja töö (kool ja klass, ametid); Riigid ja nende kultuur (aktuaalsed ühiskondlikud teemad); Vaba aeg (huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid) <i>Tehnoloogiate arengusuunad ja mõju; tehnoloogia rakendamine ainetunnis; innovatsiooni tundmaõppimine ning koolielus rakendamine</i>
Tervis ja ohutus	Mina ja teised (enesetunne ja tervis); Kodu ja lähiümbrus (kodu ja koduümbrus; pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised); Igapäevaelu. Õppimine ja töö (turvaline liiklemine; arsti juures käimine; kool ja klass, koolipäev; ametid) <i>Tervislik eluviis; turvaline käitumine; väärtushinnangute kujundamine, riskikäitumise ärahoidmine</i>
Väärtused ja kõlblus	Mina ja teised (iseloom ja välimus; suhted sõprade ja lähikondsetega, ühised tegevused; viisakas käitumine); Kodu ja lähiümbrus (kodu ja koduümbrus, sugulased; igapäevased kodused tööd ja tegemised); Kodukoht Eesti (käitumine looduses); Õppimine ja töö (kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid); Riigid ja nende kultuur (aktuaalsed ühiskondlikud); Vaba aeg (huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid) <i>Väärtused, kõlbelised normid ja viisakusreeglid; sallivuse ja lugupidamise kujundamine; kõlbelised eeskujud ja ideaalid</i>

Märkus. <sup>a</sup> Tavakirjas on välja toodud need põhikooli riikliku õppekava (2011) võõrkeelte valdkonna teemad (Lisa 2), mis seonduvad läbivate teemadega ning kursiivis on esitatud II kooliastme jaoks sobivate läbivate teemade sisu (Lisa 12; Läbivad teemad ..., 2009).

Läbivate teemade õpetamise eesmärgiks on õpilaste ettevalmistamine elus hakkama saamiseks ning väärtushinnangute, käitumishinnangute, teadmiste, oskuste ja hoiakute kujundamine valdkondades, mis puutuvad kokku mitmete õppeainetega (Läbivad teemad ..., 2009). Väärtuste ja hoiakute kujundamisega tahetakse mõjutada õpilaste eluviisi (Luisk, 2010). Õpetaja ülesandeks on suunata õpilase terviklikku arengut, sealhulgas väärtustega ja kõlblusega seotut, mis sarnaselt intellektuaalse ja füüsilise arenguga vajab samuti suunamist (Läbivad teemad ..., 2009). Läbivate teemade õpetamine aitab vähendada ainekesksust ja kujundada mitmekesisemaid oskusi (Kõiv et al, 2010).

### *Põhimõtted õppematerjalide koostamiseks*

Paljud õpetajad kasutavad lisamaterjale, et pakkuda õpilastele mitmekesisust või täiendust õpikmaterjalile. Õppematerjalide koostamine on küll aeganõudev, kuid võib olla väga kasulik erinevate harjutuste organiseerimiseks. Materjalid võetakse kasutusse, et aidata kaasa keele õppimisele. Nende eesmärk on tahtlikult suurendada õppurite teadmisi ja/või kogemusi keeles (Tomlinson, 2011). Ka Harmer (2007) mainib, et materjalide kirjutamine annab väärtusliku panuse inglise keele õpetamisse ja õppimisse.

Materjalid võivad olla informatiivsed, teavitades õpilast keele kohta; instruktiivsed, juhendades õppijat keele praktiseerimisel; kogemuslikud, tagades õppurile keele kasutamise kogemuse; esile kutsuvad (i.k. eliciting), julgustades õpilast keelt kasutama; ning avastavad, aidates õppuril keele kohta avastusi teha (Tomlinson, 2011, 2012). Õppematerjalide koostamisel tuleks arvesse võtta seda, kas need on seotud õpikuga ning kas valitud materjalid tugevdavad, kindlustavad ja laiendavad õpilaste sõnavara. Koostatud materjalid peavad olema vastavuses riikliku õppekavaga ning nii tunni- kui ka pikaajalisemate eesmärkidega. (Brewster et al., 2003). Tomlinson (2010) lisab, et materjalid peaksid seostuma teiste teemavaldkondadega ning ei tohiks keskenduda ainult keele õppimisele.

Õppematerjalidel on märgatav efekt õpilastele, kui need haaravad õpilaste uudishimu, huvi ja tähelepanu. Töölehed saavutavad mõju, kui nad on uudsed, atraktiivse välimusega, kaasahaarava sisuga ning saavutatava väljakutsega. Mida varieeritum on teemade, tekstide ja harjutuste valik, seda tõenäolisem on mõju saavutamine (Tomlinson, 2011). Brewster et al. (2003) kirjutavad, et kuigi harjutuste valimisel ja järjestamisel tuleks mõelda mitmekesisusele, võivad ilma konkreetse struktuurita kokku pandud harjutused õpilastes segadust tekitada.

Gower et al. (1995) soovivad lisada materjalidele värve ja illustratsioone, et suurendada õpilaste huvi. Samuti soovivad nad jätta ruumi lehe servade ümber ning teksti

hajutada, et kirjutis ei oleks liiga tihe. Tomlinson (2011) lisab, et õpilased tunnevad end mugavamalt, kui lehel on palju valget ruumi ning harjutused ei ole lehel üksteise otsa surutud. Materjalide välimus on oluline, sest liialt kokku surutud tekst võib õpilastele mõjuda demotiveerivalt ning koormavalt (Brewster et al., 2003; Tomlinson, 2011).

Õppematerjalide koostaja ülesandeks on tagada selged harjutused ja tegevused, mis rahuldaksid vajadust keelega töötamiseks. Tõhusate materjalide koostamine nõuab efektiivset instruksioonide kirjutamist, sealhulgas sobiva metakeele kasutamist (Bolitho & Jolly, 2011). Metakeelt kasutatakse näiteks keeleterminite kirjeldamiseks, juhendite andmiseks või sõnade seletamiseks ning see peab olema selge ja sisutihe (Scrivener, 1994). Viletsad juhised võivad kaotada palju väärtuslikku õpilase aega (Bolitho & Jolly, 2011). Samuti tuleks kindlustada, et õpilased puutuksid nii juhistes kui ka ülesannetes kokku autentse keelega, mis kajastaks seda, kuidas keelt tüüpiliselt kasutatakse (Tomlinson, 2010).

Õppematerjalide koostamisel on üheks nõudeks õpilaste kindlustunde arendamine. Tomlinson (2011) soovib selleks kasutada harjutusi, mis on natuke üle õpilaste olemasolevate teadmiste taseme, et need oleksid kaasavad, stimuleerivad, problemaatilised, kuid siiski saavutatavad. Ka Brewster et al. (2003) kirjutavad, et harjutused ja tegevused ei tohiks olla liiga lihtsad, sest siis ei pakuks nad mingisugust väljakutset või õppimiskogemust, ega ka liiga rasked, sest siis nad muutuksid frustratsiooniks või motivatsiooni kaotavaks.

Põhikooli riikliku õppekava (2011) kohaselt peaks õpilaste keeletase olema kuuenda klassi lõpuks A2.2. Selles vanuses lapsed vajavad tegevuste pidevat muutumist. Nad peavad olema hõivatud millegi aktiivsega, sest nad ei suuda niisama istuda ja kuulata. Valitud harjutused peaksid olema õpilaste jaoks põnevad ning nende loomulikku uudishimu stimuleerivad. Sellel keeletasemel on tingimused õppimiseks soodsad: õpilased on õppimiseks motiveeritud ning vajavad õpetaja tunnustust (Skopinskaya, 1996).

### *Varasemad uurimused*

Autorile teadaolevalt ei ole varasemalt Tartu Ülikoolis koostatud lõputöid läbivate teemadega seotud inglise keele sõnavara käsitlemiseks. Küll aga on koostatud paar uurimust seoses läbivate teemade mõne muu aspektiga. Säinast (2012) uuris oma magistritöös läbivate teemadega seotud eestikeelse sõnavara tundmist abiturientide seas ning Aav (2012) oma bakalaureusetöös läbivate teemade esinemist matemaatikaõpikutes.

Töölehtede komplekte on viimastel aastatel Tartu Ülikoolis koostatud mitmeid ning erinevatel teemadel. Sotsiaal- ja haridusteaduskonnas on näiteks koostatud õppematerjale inglise keele kui võõrkeele õpetamiseks kasutades rahvajutte (Kirmjõe, 2012), lasteriime



(Muri, 2012), lasteluulet (Saareleht, 2012), vanasõnu (Kõiv, 2011) ning Briti lastekirjandust (Kivilo, 2012; Rimmeld, 2012). Samuti on koostatud töölehtede komplekt matemaatika ja loodusõpetuse lõiminguks inglise keelega (Ellik, 2012) ning lisamaterjal inglise keele tunniks *WebQuest*'i kujul (Kangur, 2012). Kuna ükski eelnevalt koostatud töölehtede komplektidest ei kajasta aga läbivate teemadega seotud sõnavara, siis pakub käesolev töö uutset õppematerjali inglise keele kui võõrkeele õpetamiseks.

### *Eesmärgid ja uurimisküsimused*

Sõnavara arendamisel on suur roll võõrkeele õppimise juures. Sõnu tundmata ei ole võimalik võõrkeeles suhelda. Sõnavara on väga oluline, sest see on osa kõikidest keele osaoskustest: kuulamisest, rääkimisest, lugemisest ja kirjutamisest. Lisaks aine sisu õpetamisele tuleks suunata laste kõlbelist ja väärtustega seotud arengut (Läbivad teemad ..., 2009). Läbivate teemade kaudu oleks võimalik lähendada aineõpetust ja ümbritsevat maailma, mis kohati on üksteisest liiga eraldatud (Ugur, 2009).

Läbivate teemade käsitlemiseks oleks vaja õpetajatele pakkuda valmismaterjale (Ugur, ibid.). See aitaks vähendada õpetajate niigi suurt koormust. Sõnavara õpetamist ja läbivaid teemasid lõimides on võimalik arendada õpilaste väljendusoskust ning ümbritsevast keskkonnast arusaamist.

Tutvudes 6. klassi õpikuga „I Love English 4“ (Jõul & Kurm, 2009), mis on üks enam kasutatavamaid inglise keele õpikuid Eestis, selgus, et läbivate teemadega seotud sõnavara ei käsitleta piisavalt ning selleks oleks tarvis lisamaterjali. Antud probleemile tuginedes püstitati käesoleva uurimustöö eesmärgid: (1) koostada 6. klassi inglise keele kui võõrkeele õpetajatele läbivate teemadega seotud sõnavara arendamiseks töölehtede komplekt, mis on mõeldud õpiku „I Love English 4“ (Jõul & Kurm, ibid.) lisamaterjaliks ning (2) täiendada ja parandada koostatud töölehtede komplekti toetudes ekspertide hinnangutele.

Tulenevalt eelpool mainitud eesmärkidest püstitati järgmised uurimisküsimused:

- 1) Mil määral vastab koostatud töölehtede komplekt seatud kriteeriumidele?

Peamised kriteeriumid õppematerjalile olid järgmised: ülesannete eakohasus, keeleline jõukohasus, töölehtede komplekti sobivus valitud läbivate teemade käsitlemiseks ja sõnavara arendamiseks ning töölehtede vajalikkus.

- 2) Mil määral oleks tarvis töölehtede komplekti parandada ja täiendada, toetudes ekspertide hinnangutele?

## Metoodika

### *Valim ja protseduur*

Töö autori poolt koostatud töölehtede komplekti paluti hinnata viiel eksperdil, kes on 6. klasside inglise keele õpetajad erinevates Läänemaa koolides. Ekspertid valiti välja toetudes varem püstitatud kriteeriumidele: ekspert (1) õpetab inglise keelt 6. klassis ja kasutab õpikut „I Love English 4“ (Jõul & Kurm, 2009); (2) on hariduselt inglise keele õpetaja, inglise filoloog või klassiõpetaja inglise keele õpetaja lisaerialaga; (3) on inglise keelt 6. klassis õpetanud vähemalt kolm aastat. Ekspertide taustandmed on välja toodud Tabelis 2.

Tabel 2. *Ekspertide taustandmed*

Ekspert	Praegune amet	Tööstaaž aastates	Haridus
E1	Inglise keele õpetaja	25	Tallinna Pedagoogiline Instituut: inglise ja saksa keel
E2	Inglise keele õpetaja	20	Tallinna Pedagoogiline Instituut: klassiõpetaja inglise keele lisaerialaga
E3	Inglise keele õpetaja	7	Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž: põhikooli inglise keele õpetaja
E4	Inglise keele õpetaja	17	Tallinna Pedagoogiline Instituut: klassiõpetaja inglise keele lisaerialaga
E5	Inglise keele õpetaja, klassiõpetaja	10	Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž: klassiõpetaja inglise keele lisaerialaga

Ekspertidega kontakteeruti elektronposti teel 27. veebruaril, 2013. aastal ning pärast nõusoleku saamist saadeti neile autori koostatud töölehtede komplekt ja tagasiside ankeet. Ekspertidel paluti hinnata vähemalt ühte töölehte ning neile anti aega õppematerjalidega tutvumiseks ja hinnangu andmiseks 2013. a märtsi lõpuni. Vastused saadi kõigilt viielt eksperdilt, kuid arvesse võeti nelja õpetaja hinnangud. E3 vastused osutusid kasutuskõlbmatuks, sest tagasiside andmiseks kasutati ka õpilaste hinnangut töölehtedele ning ei toetunud ainult eksperthinnangule. Ekspertide ankeedi 4. küsimusest selgus, et kõik õpetajad olid varasemalt sidunud sõnavara õpetamist läbivate teemadega.

Ekspertidelt saadi tagasiside kogu õppematerjali kohta. E1, E2 ja E5 hindasid kõiki viite töölehte: „Which jobs do you prefer?“, „Where are you from?“, „Do you protect the environment?“, „Take care of yourself!“ ja „Do you behave correctly?“. E3 hindas töölehti „Which jobs do you prefer?“, „Where are you from?“ ning „Take care of yourself!“. E4 hindas ainult töölehte „Where are you from?“. Kõik eksperdid ka katsetasid töölehti, kuigi neilt seda ei palutud. Ekspertidelt saadud hinnangute analüüsimiseks kasutati Microsoft Excel 2013 programmi.

*Mõõtevahendid*

*Õppematerjal.* Läbivate teemadega seotud sõnavara käsitlemiseks koostas töö autor töölehtede komplekti, millesse kuulub viis töölehte (vt Lisa 1). Õppematerjalile seati järgnevad eesmärgid: (1) siduda läbivate teemade sisu ning II kooliastme võõrkeele teemavaldkondi ning neid töölehe komplektis kajastada; (2) suurendada õpilaste teadlikkust läbivate teemadega seotud temaatikatest; (3) tutvustada õpilastele läbivate teemadega seotud uut sõnavara; (4) harjutada ja kinnistada uut sõnavara kasutades erinevaid keele osaoskusi; (5) kinnistada õpiku „I Love English 4“ (Jõul & Kurm, 2009) sõnavara; (6) pakkuda õpetajale õpiku „I Love English 4“ (Jõul & Kurm, ibid.) kõrval alternatiivseid inglise keele õppematerjale.

Kõik töölehed koosnevad kolmest osast: õpilase tööleht, õpetaja leht ning vastuste leht. Iga tööleht käsitleb ühte Põhikooli riiklikus õppekavas (2011) kajastatud läbivat teemat. Kuigi läbivaid teemasid on õppekavas kokku kaheksa, valiti nendest välja viis, mis autori arvates haakusid paremini õpiku „I Love English 4“ (Jõul & Kurm, 2009) temaatikaga, mille lisamaterjaliks koostatud õppematerjal mõeldud on. Töölehtede aluseks olid teemad „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“, „Kultuuriline identiteet“, „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Tervis ja ohutus“ ning „Viisakus ja kõlblus“. Vastavalt läbivatele teemadele olid töölehtede teemad järgmised: „Which jobs do you prefer?“, „Where are you from?“, „Do you protect the environment?“, „Take care of yourself!“, „Do you behave correctly?“.

Töölehtede koostamisel võeti arvesse teoorias välja toodud sõnavara esitlemise ja harjutamise põhimõtteid ja võtteid. Sõnavara esitlemisel pandi rõhku sõnade põhitähendustele ning õigekirjale. Kuna tegemist on töölehtede komplektiga, siis otsustas autor õpilastele tutvustada sõnade kirjalikult enne hääldust, et õpilased pööraksid kõigepealt tähelepanu sõnade ortograafiale. Kuna ülesandeid lahendades kontrollitakse kõik harjutused koos õpetajaga läbi, saab sõnade hääldus õpilastele tuttavaks enne, kui valesti hääldamine õppurites juurduda jõuaks. Töölehtede komplektis kasutati sõnavara esitlemiseks nii visuaalseid (pildid, fotod) ja verbaalseid (definitsioonid, antonüümid, sõnaliited) võimalusi kui ka tõlget. Õpilaste huvi suurendamiseks kasutati sõnade personaliseerimist ning igapäevaseid näiteid.

Sõnavara harjutamiseks kasutati kontrollitud ülesandeid ning harjutamine toimus kolmel erineval tasandil: sõna-, lause- ja tekstitasandil. Sõnavara harjutamiseks kirjalikus kontekstis kasutati mitmeid erinevaid mooduseid: sõnatuletusülesanded, sõnamängud (segaminiaetud sõnad, ristsõna, peidetud ja mittesobivate sõnade leidmine); ühendamisülesanded; rollimängu ettevalmistamine; tõlkimine; lünkade täitmine; järjestamis-,

sobitamise-, arvamis- ja sorteerimisülesanded, mõistekaardi koostamine, poolelioleva dialoogi täiustamine, kirja kirjutamine.

Sõnavara harjutamiseks suulises kontekstis kasutati peamiselt paariliste omavahelist vestlust, millega õpilased said väljendada oma huvisid ja kogemusi ning rääkida oma eludest. Samuti küsiti küsimusi, mis abistaksid õpilasi sõnade seostamisel isikliku kogemusega ning mis aitaksid neid seoste loomisel. Veel kasutati töölehtede komplektis sõnavara suuliseks harjutamiseks dialoogide lugemist, kaasõpilastele soovitude jagamist ning üksteise vastuste võrdlemist. Samuti paluti õpilastel valida töölehel enam meeldinud sõnad ja valikut põhjendada. Õppuritel paluti ka esitada paarilisega koostatud rollimäng.

Õppematerjalis kasutati sõnavara harjutamiseks ka mitmeid lugemisega seotud ülesandeid. Kasutati kõiki viite Gass'i (1998, viidatud Nation, 2001 j) poolt välja toodud lugemistekstide abil sõnavara õppimise tasemeid ning nendele vastavaid sõnavaraharjutusi (allajoonimine; sõnade ühendamine definitsioonide ja piltidega; sõnade formeerimine liiteid lisades; sõnavarakonteksti põhjal arvamine, sünonüümidega ühendamine ja vale sõna leidmine sõnade hulgast; küsimustele vastamine kasutades äsjaõpitud sõnu ning sõnavormi ühendamine definitsiooniga, mis on ette antud pärast teksti).

*Ankeet.* Õppematerjalile hinnangu saamiseks koostas töö autor küsimustiku (vt Lisa 2), toetudes Helene Kõivu (2011) bakalaureusetöö eksperthinnangu ankeedile. Küsimustik töötati välja koos kaasüliõpilase Lenne Tammistega. Välja jäeti üldised küsimused õppematerjali kohta, iga töölehte paluti hinnata eraldi. Samuti ei kasutatud ankeedis vastusevariante jah/pigem jah/pigem ei/ei, vaid muudeti need vastavalt küsimustele sisukamaks.

Küsimustiku eesmärgiks oli uurida, kas õppematerjal on õpetajate arvates õpilastele eea- ja jõukohane; sobib läbivate teemade käsitlemiseks, sõnavara arendamiseks, õpiku *I Love English 4* (Jõul & Kurm, 2009) lisamaterjaliks ning kas töölehed võiksid õpilastele meeldida. Ankeet koosnes kuuest erinevast osast ning selle abil uuriti ekspertide taustandmeid (küsimused 1-4) ning hinnanguid viiele töölehele (küsimused 5-114). Iga töölehe kohta tagasiside saamiseks kasutati 21 sarnast küsimust, millest 17 olid valikvastustega, neli avatud küsimused ning tabel, kuhu ekspertidel oli võimalus kirjutada, mida nad ülesannete juures muudaks. Avatud küsimustega paluti ekspertidel välja tuua, mis neile töölehtede juures meeldis/ei meeldinud ning kas nad kasutaksid töölehti ka edaspidi.

## Tulemused

Ekspert hinnangu analüüsimisel võeti arvesse nelja õpetaja tagasiside: E1, E2, E4 ja E5 hinnangud. Tulemuste osas antakse ülevaade ekspertide hinnangutest kõigile koostatud viiele

töölehele. Samuti tuuakse välja ekspertide ettepanekud töölehtede parendamiseks ning kirjeldatakse töölehtede kaupa, millised muudatused sisse viidi.

### *Ekspertide hinnangud töölehtedele*

Töölehte „Which jobs do you prefer?“ hindasid kolm eksperti (E1, E2 ja E5) ning nende tagasiside antud õppematerjalile on välja toodud Tabelis 3.

Tabel 3. *Ekspertide hinnangud töölehele “Which jobs do you prefer?”*

Kriteerium	E1	E2	E5
Sõnavara sobivus õpikuga „I Love English 4“	Sobib	Sobib väga hästi	Sobib väga hästi
Töölehe sobivus läbiva teema käsitlemiseks	Sobib väga hästi	Sobib väga hästi	Sobib väga hästi
Läbiva teemaga seotud sõnavara arendamise võimalikkus	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik
Sõnavara jõukohasus	Jõukohane	Jõukohane	Jõukohane
Keelelise taseme sobilikkus	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega
Ülesannete eakohasus	Eakohased	Eakohased	Eakohased
Ülesannete keeleline jõukohasus	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega
Püstitatud eesmärkide saavutamise võimalikkus	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik
Keeleline korrektsus	Väga korrektne	Väga korrektne	Väga korrektne
Ülesannete juhiste arusaadavus	Väga arusaadavad	Arusaadavad	Väga arusaadavad
Ülesannete järjestuse loogilisus	Väga loogiline	Loogiline	Väga loogiline
Kujunduse sobilikkus	Väga sobilik	Väga sobilik	Väga sobilik
Kujunduse atraktiivsus	Väga atraktiivne	Atraktiivne	Väga atraktiivne
Õpetajate lehe ülesannete kirjeldused	Väga abistavad	Väga abistavad	Väga abistavad
Vastuste lehe korrektsus	Väga korrektne	Väga korrektne	Väga korrektne
Õpilastele meeldiks töölehega tegelemine	Väga meeldiks	Meeldiks	Väga meeldiks

Ekspertid olid antud töölehe suhtes kõige rohkem üksmeelel ning töölehele anti positiivne hinnang. Kõik eksperdid kasutasid töölehte oma inglise keele tundides ka edaspidi. E1 tõi välja, et tööleht on meeldiv vaheldus õpikule ning et tänapäeva õpilased tahavad väga palju vaheldust. E2 ja E5 kasutasid töölehte nii sõnavara arendamiseks kui ka läbiva teema käsitlemiseks. E2 kirjutas, et tööleht oli asjakohane ning E5 arvates oli tööleht väga positiivne ja vahva. E1-le meeldis töölehe juures kaasaegsus ja rõõmsus. E2-le meeldis tööleht tervikuna ning E5 tõi positiivse poolena välja töölehe loogilisuse ja värvilisuse.

Töölehte „Where are you from?“ hindasid kõik neli eksperti (E1, E2, E4 ja E5) ning õpetajate hinnangud töölehele on välja toodud Tabelis 4.

Tabel 4. *Ekspertide hinnangud töölehele „Where are you from?“*

Kriteerium	E1	E2	E4	E5
Sõnavara sobivus õpikuga „I Love English 4“	Sobib väga hästi	Sobib	Sobib	Sobib väga hästi
Töölehe sobivus läbiva teema käsitlemiseks	Sobib väga hästi	Sobib	Sobib väga hästi	Sobib väga hästi
Läbiva teemaga seotud sõnavara arendamise võimalikkus	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik
Sõnavara jõukohasus	Jõukohane	Jõukohane	Jõukohane	Väga jõukohane
Keelelise taseme sobilikkus	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega
Ülesannete eakohasus	Väga eakohased	Eakohased	Eakohased	Väga eakohased
Ülesannete keeleline jõukohasus	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega
Püstitatud eesmärkide saavutamise võimalikkus	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik	Võimalik	Väga hästi võimalik
Keeleline korrektsus	Väga korrektne	Väga korrektne	Väga korrektne	Väga korrektne
Ülesannete juhiste arusaadavus	Väga arusaadavad	Arusaadavad	Väga arusaadavad	Väga arusaadavad
Ülesannete järjestuse loogilisus	Loogiline	Loogiline	Väga loogiline	Väga loogiline
Kujunduse sobilikkus	Sobilik	Väga sobilik	Väga sobilik	Väga sobilik
Kujunduse atraktiivsus	Väga atraktiivne	Väga atraktiivne	Väga atraktiivne	Väga atraktiivne
Õpetajate lehe ülesannete kirjeldused	Abistavad	Väga abistavad	Väga abistavad	Väga abistavad
Vastuste lehe korrektsus	Väga korrektne	Väga korrektne	Väga korrektne	Väga korrektne
Õpilastele meeldiks töölehega tegelemine	Väga meeldiks	Meeldiks	Väga meeldiks	Väga meeldiks

Ekspertide hinnangutest ja kommentaaridest tuli välja, et õpetajatele tööleht meeldis. Tulemustest selgus, et kõik eksperdid kasutaksid töölehte ka tulevikus. E1 märkis, et ta kasutaks töölehte igal juhul, kuna see on väga hariv ja sisaldab rohkesti infot. E2 ja E4 meelest sobiks tööleht nii sõnavara arendamiseks kui ka läbiva teema käsitlemiseks. E5 kasutaks samuti antud töölehte edaspidi, sest seal olev sõnavara on palju suurem kui õpikus olev ning ta lisas, et tööleht on väga vajalik. E1 tõi välja, et õppematerjal on asjakohane, lastepärane ning hariv. E2-le meeldis kõige rohkem harjutus nr.6. E4 märkis, et tööleht on atraktiivne, töösse kaasahaarav, uut infot andev, arendav ning loogilise järjestusega. Samuti arvas ta, et töölehte võiks kasutada ka teadmiste hindamiseks. E5-le meeldis värvilisus,

näidete rohkus, erinevate maade ja rahvuste kajastamine ning kohtade ja tervituste seostamine. Ta katsetas töölehte ja lisas, et see andis lastele väga palju positiivsust.

Töölehele „Do you protect the environment?“ saadi hinnangud kolmelt õpetajalt (E1, E2 ja E5) ning nende arvamus on kajastatud Tabelis 5.

Tabel 5. *Ekspertide hinnangud töölehele „Do you protect the environment?“*

Kriteerium	E1	E2	E5
Sõnavara sobivus õpikuga „I Love English 4“	Sobib	Sobib	Sobib väga hästi
Töölehe sobivus läbiva teema käsitlemiseks	Sobib väga hästi	Sobib	Sobib väga hästi
Läbiva teemaga seotud sõnavara arendamise võimalikkus	Väga hästi võimalik	Võimalik	Väga hästi võimalik
Sõnavara jõukohasus	Pigem mitte jõukohane	Jõukohane	Jõukohane
Keelelise taseme sobilikkus	Keeruline	Sobiva raskusastmega	Keeruline
Ülesannete eakohasus	Pigem mitte eakohased	Eakohased	Väga eakohased
Ülesannete keeleline jõukohasus	Keerulised	Sobiva raskusastmega	Keerulised
Püstitatud eesmärkide saavutamise võimalikkus	Võimalik	Võimalik	Väga hästi võimalik
Keeleline korrektsus	Väga korrektne	Korrektne	Väga korrektne
Ülesannete juhiste arusaadavus	Väga arusaadavad	Arusaadavad	Väga arusaadavad
Ülesannete järjestuse loogilisus	Loogiline	Loogiline	Väga loogiline
Kujunduse sobilikkus	Sobilik	Sobilik	Väga sobilik
Kujunduse atraktiivsus	Atraktiivne	Atraktiivne	Väga atraktiivne
Õpetajate lehe ülesannete kirjeldused	Väga abistavad	Väga abistavad	Väga abistavad
Vastuste lehe korrektsus	Väga korrektne	Väga korrektne	Väga korrektne
Õpilastele meeldiks töölehega tegelemine	Meeldiks	Meeldiks	Väga meeldiks

Keskkonnateemaline tööleht osutus ekspertide arvates kõige keerulisemaks ning tekitas õpetajate seas kõige rohkem eriarvamusi. E1 arvas, et sõnavara on sihtrühmale pigem mitte jõukohane, kuid E2 ja E5 leidsid, et sõnavara on jõukohane. E1 ja E5 tõid välja, et töölehe keeleline tase on sihtrühmale keeruline, E2 leidis aga, et keeleline tase on sobiva raskusastmega. Kõige suuremaid erinevusi tekitas küsimus, kas ülesanded on oma tüübilt sihtrühmale eakohased. Ekspertid olid kõik eriarvamusel: E1 leidis, et ülesanded on pigem mitte eakohased; E2 tõi välja, et harjutused on eakohased; E3 aga arvas, et ülesanded on väga eakohased. Ülesannete keelelise jõukohasuse puhul leidis E2, et harjutused on sobiva raskusastmega, kuid E1 ja E5 leidsid, et töölehel olevad ülesanded on sihtrühmale keerulised. E2 tõi välja, et tööleht osutus õpilaste jaoks kõige raskemaks.

Eeltoodust hoolimata kasutaksid kõik eksperdid töölehte oma inglise keele tundides ka edaspidi. E1 kasutaks töölehte, kuna see on hariv ning tegeleks sellega ka teistes klassides. E2 meelest sobib tööleht nii sõnavara arendamiseks kui ka läbiva teema käsitlemiseks ning talle meeldisid enim ülesanded nr. 3, 8 ja 9. E3 kasutaks õppematerjali edaspidi kindlasti sõnavara harjutamiseks ning laiendamiseks.

Töölehte „Take care of yourself!“ hindas kolm eksperti (E1, E2, E5) ning nende tagasiside on välja toodud Tabelis 6.

Tabel 6. *Ekspertide hinnangud töölehele „Take care of yourself!“*

Kriteerium	E1	E2	E5
Sõnavara sobivus õpikuga „I Love English 4“	Sobib	Sobib väga hästi	Sobib väga hästi
Töölehe sobivus läbiva teema käsitlemiseks	Sobib väga hästi	Sobib väga hästi	Sobib väga hästi
Läbiva teemaga seotud sõnavara arendamise võimalikkus	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik
Sõnavara jõukohasus	Väga jõukohane	Jõukohane	Väga jõukohane
Keelelise taseme sobilikkus	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega
Ülesannete eakohasus	Eakohased	Väga eakohased	Väga eakohased
Ülesannete keeleline jõukohasus	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega
Püstitatud eesmärkide saavutamise võimalikkus	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik
Keeleline korrektsus	Väga korrektne	Väga korrektne	Väga korrektne
Ülesannete juhiste arusaadavus	Väga arusaadavad	Arusaadavad	Väga arusaadavad
Ülesannete järjestuse loogilisus	Loogiline	Loogiline	Väga loogiline
Kujunduse sobilikkus	Sobilik	Väga sobilik	Väga sobilik
Kujunduse atraktiivsus	Atraktiivne	Väga atraktiivne	Väga atraktiivne
Õpetajate lehe ülesannete kirjeldused	Väga abistavad	Väga abistavad	Väga abistavad
Vastuste lehe korrektsus	Väga korrektne	Väga korrektne	Väga korrektne
Õpilastele meeldiks töölehega tegelemine	Väga meeldiks	Väga meeldiks	Väga meeldiks

Ekspertid hindasid töölehte positiivselt ning küllaltki sarnaselt. Kõik eksperdid kasutaksid töölehte edaspidigi. E1 tõi välja, et antud tööleht on hea vaheldus õpikule ning arendab igapäeva keelt. E2 kasutaks töölehte nii läbiva teema käsitlemiseks kui ka sõnavara arendamiseks. E5 meelest saab töölehega harjutada ning laiendada sõnavara. E2 katsetas töölehte ja märkis, et see meeldis õpilastele väga ning tema enda lemmikuks oli harjutus nr. 8.

Töölehte „Do you behave correctly?“ hindas samuti kolm eksperti (E1, E2 ja E5) ning tulemused on esitatud Tabelis 7.



Tabel 7. *Ekspertide hinnangud töölehele „Do you behave correctly?“*

Kriteerium	E1	E2	E5
Sõnavara sobivus õpikuga „I Love English 4“	Sobib väga hästi	Sobib väga hästi	Sobib väga hästi
Töölehe sobivus läbiva teema käsitlemiseks	Sobib väga hästi	Sobib väga hästi	Sobib väga hästi
Läbiva teemaga seotud sõnavara arendamise võimalikkus	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik
Sõnavara jõukohasus	Jõukohane	Jõukohane	Väga jõukohane
Keelelise taseme sobilikkus	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega
Ülesannete eakohasus	Eakohased	Eakohased	Väga eakohased
Ülesannete keeleline jõukohasus	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega	Sobiva raskusastmega
Püstitatud eesmärkide saavutamise võimalikkus	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik	Väga hästi võimalik
Keeleline korrektsus	Väga korrektne	Korrektn	Väga korrektne
Ülesannete juhiste arusaadavus	Väga arusaadavad	Arusaadavad	Väga arusaadavad
Ülesannete järjestuse loogilisus	Loogiline	Loogiline	Väga loogiline
Kujunduse sobilikkus	Sobilik	Väga sobilik	Väga sobilik
Kujunduse atraktiivsus	Atraktiivne	Atraktiivne	Väga atraktiivne
Õpetajate lehe ülesannete kirjeldused	Väga abistavad	Väga abistavad	Väga abistavad
Vastuste lehe korrektsus	Väga korrektne	Korrektn	Väga korrektne
Õpilastele meeldiks töölehega tegelemine	Väga meeldiks	Meeldiks	Väga meeldiks

Ekspertid olid taaskord küllaltki üksmeelsed ning andsid töölehele positiivse hinnangu. Kõik eksperdid kasutaksid töölehte ka tulevikus. E1 märkis, et antud teema on vajalik ning õpilastele meeldib end väljendada teemadel nagu ausus ja ustavus. E2 kasutaks taaskord töölehte nii sõnavara arendamiseks kui ka läbiva teema käsitlemiseks ning E5 sõnavara harjutamiseks ning laiendamiseks.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kõik eksperdid kasutaksid töölehti ka edaspidi ning arvati, et õpilastele meeldiks antud õppematerjalidega tegelemine. Kõiki töölehti peeti atraktiivseks, korrektseks, arusaadavaks ja loogiliseks. Samuti toodi välja, et töölehed on sobilikud läbivate teema käsitlemiseks, sõnavara arendamiseks ning sobivad kokku õpikuga „I Love English 4“ (Jõul & Kurm, 2009). Ka õpetajate lehti peeti abistavaks ning leiti, et töölehtede abil on võimalik püstitatud eesmarke saavutada. Üldiselt peeti töölehti ka sihtrühmale ea- ja jõukohaseks ning sobilikuks, erandiks oli tööleht „Do you protect the environment?“, mida kaks eksperti kolmest pidasid keeruliseks.

*Ekspertide ettepanekud töölehtede parendamiseks*

Koostatud õppematerjalile tehti soovitusi kolme töölehe parendamiseks: “Which jobs do you prefer?” (E1); “Where are you from?” (E1, E2, E4); “Do you protect the environment?” (E1).

“Which jobs do you prefer?”. Antud töölehele soovis muudatusi teha üksnes E1. Ta tõi välja, et 1. ja 5. ülesanne võiksid olla tehtud paaristööna, et nõrgematel õpilastel oleks kergem harjutust sooritada. Töö autor nõustus ettepanekuga ning lisas ülesannete kirjeldustesse, et õpilased võivad soovi korral paarilisega konsulteerida.

“Where are you from?”. E1 soovitas 3. harjutuse jätta koduseks ülesandeks, et õpilased saaksid Internetist informatsiooni otsida. Töö autor võttis ettepanekut kuulda ning täpsustas õpetajate lehel, et antud ülesande võib jätta koduseks, kui õpetaja seda soovib. Autor leiab, et ülesannet ei ole hädavajalik Interneti abiga lahendada, sest vastused on ette antud, kuid võib, kui nii eelistatakse.

E2 märkis, et töölehel võiks olla ristsõna. Töö autor ei viinud seda muudatust sisse, sest tööleht on koostatud 45-minutilise tunni jaoks ning lisaülesanded ei mahuks ajaraamidesse. Lisaks sellele on õpilastele koostatud ka kodune harjutus ning autor ei leia põhjust andmaks õpilastele lisatööd.

E4 soovitas, et töölehel võiks ära jätta Egiptuse ja Mehhiko. Töö autor ei nõustu ettepanekuga, sest riigid valiti teadlikult, et esindatud oleksid kõik asustatud mandrid ja maailmajaod. 3. harjutuses soovitas ekspert tabelist välja jätta kontinendi osa. Töö autor ei viinud muudatust sisse, sest soovib, et õpilased näeksid, kui erinevates piirkondades antud riigid asuvad. Põhikooli riiklik õppekava (2011) sätestab, et mandreid ja maailmajagusi õpitakse II kooliastmes, seega on teema eelnevalt loodusõpetuses käsitletud. 6. ülesandes soovitas E4 viidata austraallastele lihtsamalt, kasutades väljendi *quite informal and social* asemel sõnapaari *very friendly*. Muudatus viidi sisse, sest autor nõustub, et keeleliselt on see õpilastele kergem. E4 soovitas 5. harjutuses muuta küsimuste ülesehitust kergemaks. Ettepanekud tehti 1., 3., 4. ja 5. küsimuse kohta, 2. küsimusele need puudusid. Esialgsed küsimused ning eksperdi soovitused on välja toodud Tabelis 9.

Tabel 9. E4 ettepanekud 5. ülesande muutmiseks töölehel “Where are you from?”

Nr.	Esialgsed küsimused	E4 ettepanekud
1	<i>Which countries have you been to? What were the people like there?</i>	<i>Have you been to any other country? What did you see/like there?</i>
3	<i>Where would you like to travel next? Why?</i>	<i>Which (other) country would you like to travel to?</i>

4	<i>If you had to live in another country besides Estonia, which country would you choose? Why?</i>	<i>Would you like to live in any other country? Why/Why not?</i>
5	<i>Have you got foreign friends or acquaintances? If so, where do they live?</i>	<i>Have you got any friends in another country? Where do they live?</i>

Töö autor muutis 1., 4. ja 5. küsimuse lihtsamaks, võttes kuulda eksperdi soovitusi. 4. küsimusse lisati täpsustava küsimusena *In which country?*, et õpilased saaksid harjutada erinevate riikide nimetuste kasutamist. 5. küsimuses jäeti välja sõna *acquaintances*, mida õpilastele töölehel ei tutvustatud. Töö autor leiab, et 3. küsimus ei ole 6. (või 5.) klassi õpilaste jaoks raske ning ei soovinud küsimust muuta.

Koduses ülesandes soovitas E4 tööjuhendit kindlama piiriliseks muuta: “Sa tahad oma välismaa sõbra Eestisse külla kutsuda. Kirjuta talle kiri, milles räägid kahest vaatamisväärsusest, mida võiks külastada.”. Autor ei viinud muudatust õpilaste lehele sisse, sest soovib, et õpilastel oleks võimalus lisaks vaatamisväärsustele ka muust Eestile omasest kirjutada. Küll aga anti õpetajate lehel võimalus soovi korral ülesande kirjeldust kitsendada.

Autor võttis kuulda E4 soovitusi ka 8. ülesande parendamiseks. Ekspert soovitas lihtsamaks muuta kolm lauset: *The description refers to picture no. – Picture no.; The building is told to be seen from the outer space. – The building can be seen from the outer space.; It was received as a gift of friendship. – It was a gift of friendship*. Autor nõustus ettepanekutega ning viis muudatused sisse, et õpilastel oleks kergem lausetest aru saada. Võttes kuulda eksperdi teist soovitusi muuta harjutus lisaülesandeks, täpsustas autor õpetajate lehel, et soovi korral võib harjutust kasutada lisaülesandena või jätta sooritamata, kui klassi tase on antud tegevuse jaoks nõrk.

“*Do you protect the environment?*”. Antud töölehte soovis muuta üksnes E1. Algselt paluti 1. ülesandes õpilastel meelde tuletada nimisõnu, milles esineb liiteid. Ekspert tegi ettepaneku anda õpilastele nimisõnade tuletamiseks sõnad, millest nimisõnu erinevate järelliidete abil moodustada, et harjutus lihtsam oleks. Töö autor nõustus eksperdi soovitusel ning viis muudatused sisse. E1 soovitas 3. harjutuses muuta ülesande kirjeldust konkreetsemaks. Algselt paluti õpilastel valida kõige sobivam variant, kuid E1 soovitas täpsustada, et kõige sobivam variant tuleks valida igasse lausesse igas lõigus. Taaskord viidi muudatused sisse, et õpilastele tööleht arusaadavamaks muuta.

Kuna eksperdid hindasid antud töölehte kõige raskemaks, otsustas töö autor seda lihtsamaks muuta. 2. ülesande tabeli täitmisel võiksid õpetajad õppureid aidata, sooritades harjutuse kogu klassiga, mitte individuaalselt. Samuti muudeti 5. ülesanne rühmatööks, et nõrgemad õpilased saaksid tugevamatelt abi ning ei peaks harjutust üksi lahendama. 7.

ülesandes pandi segaminaetud sõnade esitähed nende õigetesse kohtadesse. Lisaks sellele on 7. ja 8. harjutuse lahendamisel õpilastel võimalik nüüd paarilisega konsulteerida.

Töölehti “Take care of yourself!” ning “Do you behave correctly?” ei soovinud ükski ekspert parendada. E5 kirjutas töölehtede kohta positiivseid kommentaare, kuid ettepanekuid muudatusteks ei teinud.

### Arutelu

Nii sõnavara arendamist kui ka läbivate teemade käsitlemist näeb ette Põhikooli riiklik õppekava (2011). Samuti kirjutavad mitmed autorid läbivate teemade (Ugur, 2009; Kõiv et al., 2010) ning sõnavara olulisusest (Nation, 2001; Saarso, 2000; Thornbury, 2002; jt). Sellest tulenevalt seati käesoleva uurimustöö eesmärgiks koostada õppematerjal, mis arendaks õpilaste sõnavara ning abistaks õpetajaid läbivate teemade käsitlemisel inglise keele kui võõrkeelee tundides. Koostatud õppematerjal oli mõeldud õpiku „I Love English 4“ (Jõul & Kurm, 2009) lisamaterjaliks.

*Koostatud töölehtede komplekti vastavus seatud kriteeriumidele.* Töölehtede komplektile seatud peamised kriteeriumid olid ülesannete eakohasus, keeleline jõukohasus, õppematerjali sobivus sõnavara arendamiseks ning valitud läbivate teemade käsitlemiseks.

Ekspertide ankeedi tulemustest selgus, et ülesanded olid enamjaolt sihtrühmale eakohased ning keeleliselt jõukohased. Erandiks oli keskkonnateemaline tööleht „Do you protect the environment?“, mille puhul kaks eksperti neljast märkisid, et harjutused on sihtrühmale keerulised. Samas soovitatakse kasutada harjutusi, mis oleksid veidi üle õppurite taseme (Tomlinson, 2011), kuid need ei tohi olla liiga rasked, kuna võivad õpilasi demotiveerida (Brewster et al., 2003). Sellest tulenevalt muudeti keskkonnateemaline tööleht õpilastele kergemaks, kuid jäeti sisse ka keerulisemaid harjutusi, et õpilased saaksid oma oskusi ja teadmisi proovile panna. Keerulisemaid harjutusi võib soovi korral lahendamiseks anda vaid tugevamatele õpilastele ning vajadusel nõrgema rühmaga välja jätta.

Õppematerjali koostamisel on oluline arvestada seotust õpiku temaatikaga ning sõnavara laiendamist ja tugevdamist (Brewster et al., ibid.). Samas ei peaks töölehed keskenduma üksnes keele õppimisele, vaid seostuma ka teiste teemavaldkondadega (Tomlinson, 2011). Ekspertid pidasid kõiki töölehti sobivaks lisamaterjaliks õpiku „I Love English 4“ juurde ning valitud läbivate teemade käsitlemiseks ja sõnavara arendamiseks.

Õppematerjali välimust peetakse oluliseks (Brewster et al., 2003; Tomlinson, 2001) ning seetõttu soovitatakse töölehtedele lisada värve ja illustratsioone (Gower et al., 1995).

Tulemustest selgus, et eksperdid hindasid kõiki koostatud töölehti atraktiivseks. Samuti peaks õppematerjal olema kindla struktuuriga (Brewster et al., 2003) ning selgete instruksioonidega (Bolitho & Jolly, 2011). Eksperdid pidasid töölehtedel olevate harjutuste järjestust loogiliseks, ülesannete juhiseid arusaadavaks ning õpetajate lehe ülesannete kirjeldusi abistavaks.

Ekspertide ankeedist tuli välja, et õpetajad peavad töölehti ka keeleliselt korrektseks.

Samuti selgus tulemustest, et eksperdid kasutaksid kõiki töölehti edaspidigi ning nad arvasid, et õpilastele õppematerjal meeldiks. Autor järeldab sellest, et õpetajad peavad töölehti vajalikuks. Koostatud töölehti peeti positiivseks, asjakohaseks ning heaks vahelduseks õpikule.

*Töölehtede komplekti parendamine ja täiustamine, toetudes ekspertide hinnangutele.*

Ettepanekuid töölehtede parendamiseks tegid kolm eksperti neljast ning muudatusi soovitati teha kolmel töölehel viiest. Kõige rohkem ettepanekuid saadi töölehe „Where are you from?“ parendamiseks. Ühtlasi hindas seda kõige rohkem eksperte. Töölehtede „Take care of yourself!“ ning „Do you behave correctly?“ muutmiseks ei teinud õpetajad ühtegi ettepanekut.

Ekspersedid soovitasid töölehtedel teha nii vormilisi, sisulisi kui ka keelelisi parendusi. Oli harjutusi, mis muudeti paaris- või rühmatööks, et need õpilastele kergemad oleksid. Samuti muudeti teatud harjutusi keeleliselt lihtsamaks või ülesannete juhiseid konkreetsemaks. Mõned muudatused viidi sisse üksnes õpetajate lehel. Õpetajatele anti võimalus ise otsustada, kuidas nad paluvad õpilastel lahendada ülesandeid, mida muuta sooviti.

Samuti oli ettepanekuid, mida autor ei arvestanud, jäädes oma esialgsetele ideedele kindlaks. Autor ei viinud kultuuriteemalisel töölehel „Where are you from?“ sisse muudatust, mis poleks tunni ajapiiridesse mahtunud. Samuti ei jätnud töö autor töölehelt välja infot erinevate kontinentide kohta, sest Põhikooli riikliku õppekava (2011) järgi õpitakse maailmajagusi ja mandreid II kooliastmes ning need ei tohiks olla 6. klassi õpilastele võõrad. Ka ei muudetud töölehel olevaid küsimusi liiga lihtsaks, võttes arvesse Tomlinsoni (2011) soovitusi kasutada ülesandeid, mis on veidi üle õpilaste teadmiste taseme.

Uurimisküsimused oleksid saanud põhjalikuma vastuse, kui uurimusse oleksid otseselt olnud kaasatud ka õpilased, kes oleksid saanud oma hinnangu anda. Kuigi ekspertidel ei olnud kohustust töölehti katsetada, kõik õpetajad seda siiski tegid ning nad väitsid selle põhjal, et õppuritele töölehed meeldisid. Küll aga oleks õpilaste hinnang aidanud töölehtede komplekti sihtrühmale veelgi sobivamaks muuta.

Üldiselt võib koostatud töölehtede komplekti pidada õnnestunuks, sest ekspertidelt saadi palju positiivset tagasisidet. Tulemuste põhjal võib väita, et õppematerjali saab kasutada inglise keele kui võõrkeele tunnis nii läbivate teemade käsitlemiseks kui ka sõnavara arendamiseks. Töölehtede komplekt on vajalik ning pakub uutset õppematerjali.

### Tänu sõnad

Täna Läänemaa koolide õpetajaid, kes nõustusid koostatud õppematerjalile oma eksperthinnangu andma. Eriliselt soovin tänada oma elukaaslast ja ema, kes mulle töö valmimisel suureks toeks olid.

### Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

allkiri

kuupäev

## Kasutatud kirjandus

- Aav, A. (2012). *Läbivad teemad kahes seitsmenda klassi matemaatika õpikus*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Bilbrough, N. (2007). *Dialogue Activities: Exploring Spoken Interaction in the Language Class*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bolitho, R., & Jolly, D. (2011). A Framework For Materials Writing. In B. Tomlinson (Ed.), *Materials Development in Language Teaching* (pp. 107-134). Cambridge: Cambridge University Press.
- Brewster, J., Ellis, G., & Girard, D. (2003). *The Primary English Teacher's Guide*. Harlow: Penguin English.
- Doff, A. (1991). *Teach English: A Training Course for Teachers: Trainer's Handbook*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ellik, K.-M. (2012). *Matemaatika ja loodusõpetusega lõimitud töölehtede komplekt tavaklassi 5. klassi inglise keele tundides*. Publitseerimata magistrیتöö. Tartu Ülikool.
- Frost, R. (2004). *Presenting vocabulary*. Külastatud aadressil <http://www.teachingenglish.org.uk/articles/presenting-vocabulary>.
- Gairns, R., & Redman, S. (2003). *Working with Words: A Guide to Teaching and Learning Vocabulary*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gower, R., Phillips, D., & Walters, S. (1995). *Teaching Practice Handbook*. Oxford: Macmillan Heinemann English Language Teaching.
- Hadfield, J. (1999). *Intermediate Vocabulary Games*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Hubbard, P., Jones, H., Thornton, B. & Wheeler, R. (1991). *A Training Course for TEFL*. Oxford: Oxford University Press.
- Jõul, M., & Kurm, Ü. (2009). *I Love English 4*. Tartu: Studium.
- Kangur, C. (2012). *WebQuest „Eksootilised loomad“: lisamaterjal VI klassi inglise keele ainetunniks*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Kirmjõe, K. (2012). *Rahvajuttudel põhinev õppematerjal inglise keelt kõnelevate riikide kultuuri elementide õpetamiseks II kooliastme inglise keele tunnis*. Publitseerimata magistrیتöö. Tartu Ülikool.

- Kivilo, K. (2012). *Briti lastekirjanduse valiktekstide rakendamine inglise keele kui võõrkeele osaoskuste õpetamisel ja väärtustest kõnelemisel II kooliastmes*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Kõiv, H. (2011). *Vanasõnade kasutamine inglise keele kui võõrkeele osaoskuste õpetamisel ja väärtustest kõnelemisel II kooliastmes*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Kõiv, P., Lamesoo, K. & Luisk, Ü. (2010). Õppekava läbivate teemade rakendamine. *Haridus*, 4. Külastatud aadressil [http://haridus.opleht.ee/Arhiiv/4\\_2010/lugu1.pdf](http://haridus.opleht.ee/Arhiiv/4_2010/lugu1.pdf).
- Kärtner, P. (2000). *Kõnelemisoskuse arendamine*. Tallinn: TEA.
- Kwiatkowska, A. (2008). *Presenting Vocabulary in YL Classes*. Külastatud aadressil <http://edition.tefl.net/ideas/younglearners/vocabulary-yl>.
- Linse, C. T. (2005). *Practical English Language Teaching: Young Learners*. New York: McGraw-Hill.
- Luisk, Ü. (2010). *Läbivad teemad õppekavas ning nende rakendamine koolis*. Tartu: Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus. Külastatud aadressil [http://www.curriculum.ut.ee/sites/default/files/www\\_ut/lt\\_kogumik\\_i.pdf](http://www.curriculum.ut.ee/sites/default/files/www_ut/lt_kogumik_i.pdf).
- Läbivad teemad õppekavas. Juhendmaterjal*. (2009). Tartu: Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus. Külastatud aadressil [http://www.oppekava.ee/images/5/5d/L%C3%A4bivad\\_teemad\\_juhendmaterjal\\_31\\_03\\_09.pdf](http://www.oppekava.ee/images/5/5d/L%C3%A4bivad_teemad_juhendmaterjal_31_03_09.pdf).
- Morgan J., & Rinvoluceri, M. (2004). *Vocabulary*. Oxford: Oxford University Press.
- Muri, L. (2012). *Lasteriimide (nursery rhymes) kasutamine inglise keele kui võõrkeele õpetamisel, briti kultuurist ja ajaloo teadmiste andmisel ning väärtustest kõnelemisel II kooliastmes*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Nation, I. S. P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nation, P., & Newton J. (2000). *Teaching vocabulary*. In J. Coady, & T. Huckin (Eds.), *Second Language Vocabulary Acquisition* (p. 238 - 254). Cambridge: Cambridge University Press.
- Nunan, D. (1995). *Designing Tasks for the Communicative Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Põhikooli riiklik õppekava*. Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. a. määrus nr. 1. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/114012011001>.



- Rimmeld, K. (2012). *21. sajandi Briti lastekirjanduse kasutamine III kooliastme inglise keele tunnis lugemisoskuse ja kirjutamisoskuse arendamiseks*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Saareleht, R. (2012). *Lastehuule kasutusvõimalusi inglise keele kui võõrkeele õpetamisel II kooliastmes*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Saarso, K. (2000). *Sõnavara õpetamine*. Tallinn: TEA.
- Sasson, D. (2007). *Practising Vocabulary*. Külastatud aadressil <http://suite101.com/article/practicing-vocabulary-a34424>.
- Schmitt, N. (2000). *Vocabulary in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Scrivener, J. (1994). *Learning Teaching: a Guidebook for English Language Teachers*. Oxford: Heinemann.
- Simmons, J. S., & Baines, L. (1999). *Language Study in Middle School, High School, and Beyond*. Newark: International Reading Association.
- Sheils, J. (1993). *Communication in the modern languages classroom*. Strasbourg: Council of Europe.
- Skopinskaya, L. (1996). *A Handbook of English Language Teaching*. Tallinn: Koolibri.
- Säinast, L. (2012). *Riikliku õppekava läbivate teemade sõnavara tundmine abiturientide seas*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Thornbury, S. (2002). *How to Teach Vocabulary*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Tomlinson, B. (2010). Principles of Effective Materials Development. In N. Harwood (Ed.), *English Language Teaching Materials: Theory And Practice* (pp. 81-108). Cambridge: Cambridge University Press.
- Tomlinson, B. (2010). Principles of Effective Materials Development. In N. Harwood (Ed.), *English Language Teaching Materials: Theory And Practice* (pp. 81-108). Cambridge: Cambridge University Press.
- Tomlinson, B. (Ed.). (2011). *Materials Development in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tomlinson, B. (2012). Materials development for language learning and teaching. *Language Teaching*, 45(2), 143-179. Cambridge: Cambridge University Press. Külastatud aadressil <http://www.cambridge.org/servlet/file/store7/item6925339/version1/Materials%20development%20for%20language%20learning.pdf>.
- Tulving, E. (2007) *Mälu*. (Teine trükk). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

- Ugur, K. (2009). *Läbivad teemad toovad kooli vaheldust*. Õpetajate Leht, 13. Külastatud aadressil [http://opleht.ee/arhiiv/?archive\\_mode=article&articleid=1349](http://opleht.ee/arhiiv/?archive_mode=article&articleid=1349).
- Ur, P. (1996). *A Course in Language Teaching: Practice and Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.

## LISA 1

Tiina Tammearu

### TÖÖLEHTEDE KOMPLEKT LÄBIVATE TEEMADEGA SEOTUD SÕNAVARA ARENDAMISEKS

Tartu 2013

## Sisukord

Topic I „Which jobs do you prefer?“

Topic II „Where are you from?“

Topic III „Do you protect the environment?“

Topic IV „Take care of yourself!“

Topic V „Do you behave correctly?“



## TOPIC 1

# Which jobs do you prefer?

## Jobs

1) Find ten jobs from the word puzzle. The Estonian translations are given in the box below. Consult with your partner, if necessary.

juuksur  
tantsija

hambaarst  
kohtunik

kassapidaja  
raamatukoguhoidja

talunik  
sekretär

kokk  
tuletõrjuja



A P E D V H E S N N F  
R O G E B A N E P L I  
C J T N J I L C J I R  
A L P T D R F R U B E  
S W S I A D P E D R F  
H E K S N R B T G A I  
I M H T C E D A E R G  
E O T C E S H R S I H  
R N S T R S T Y L A T  
C H E F S E P U M N E  
F A R M E R R K D G R



2) Write the names of the jobs from the previous exercise under the pictures below.



1 \_\_\_\_\_



2 \_\_\_\_\_



3 \_\_\_\_\_



4 \_\_\_\_\_



5 \_\_\_\_\_



6 \_\_\_\_\_



7 \_\_\_\_\_



8 \_\_\_\_\_



9 \_\_\_\_\_



10 \_\_\_\_\_

### 3) Talk to your partner and discuss the following questions.

*For example: My mother is a teacher. She works in a school in Tartu.*

What's your mother's job? Where does she work?

What does your father do? Where does he work?

Who would you like to become in the future? Why do you think the job suits you?

Where would you like to work?

Would you like to work abroad? Where? Why?

## Work places

### 4) Match the jobs with the places of work and write full sentences.

*For example: A hairdresser works in a hairdressing salon.*

a hairdresser

a library

a cashier

an office

a farmer

a restaurant

a chef

a shop or a supermarket

a judge

a dance studio

a librarian

a hairdressing salon

a dancer

the countryside

a secretary

a law court

1).....

2).....

3).....

4).....

5).....

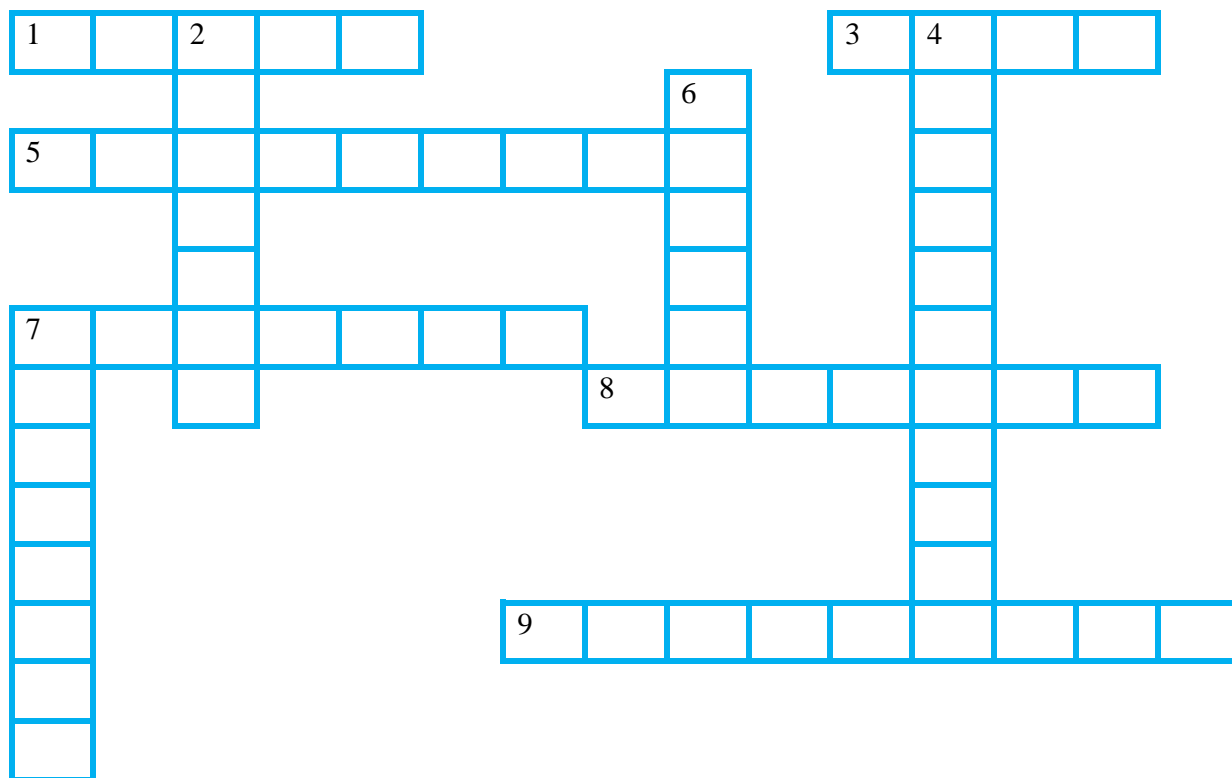
6).....

7).....

8).....

## Work tasks

5) Complete the crossword by filling in the suitable jobs according to their work tasks. Consult with your partner, if necessary.



### Across:

- 1) decides how criminals should be punished
- 3) cooks food for people in a restaurant
- 5) directs a group of musicians
- 7) receives or gives back money for products in a shop
- 8) is very good at sports and takes part in competitions
- 9) works in a library and gives out books

### Down:

- 2) repairs and takes care of people's teeth
- 4) cuts and arranges people's hair
- 6) makes paintings or drawings
- 7) writes music, especially classical music





## Career

6) Fill in the gaps by choosing the correct word or expression from the box below.

working hours	lost	on vacation
office	advertisements	looking for
co-workers	salary	unemployed

My name is Sally and I am \_\_\_\_\_. I \_\_\_\_\_ my job last month. It feels like I'm \_\_\_\_\_, I have so much free time. Now I am \_\_\_\_\_ a new job. I have looked through many job \_\_\_\_\_ but I haven't found anything suitable. The \_\_\_\_\_ won't have to be very high but I would like to work in an \_\_\_\_\_ where there would be decent \_\_\_\_\_. I would love to have many \_\_\_\_\_ because I don't like to work alone.

7) Translate the words and expressions from the previous exercise into Estonian.

unemployed – .....  
 to lose your job – .....  
 on vacation – .....  
 to look for a job – .....  
 a job advertisement – .....  
 a salary – .....  
 an office – .....  
 working hours – .....  
 co-workers – .....



## Preferences

**8) Complete the dialogue. Fill in the missing parts with full sentences according to your preferences. In turns, read the dialogue with your partner.**

A: What is your dream job?

B: \_\_\_\_\_

A: Why is that your favourite job?

B: \_\_\_\_\_

A: I see. In the future, I will go abroad because I would like to explore other cultures. Would you like to work in Estonia or in some other country?

B: \_\_\_\_\_

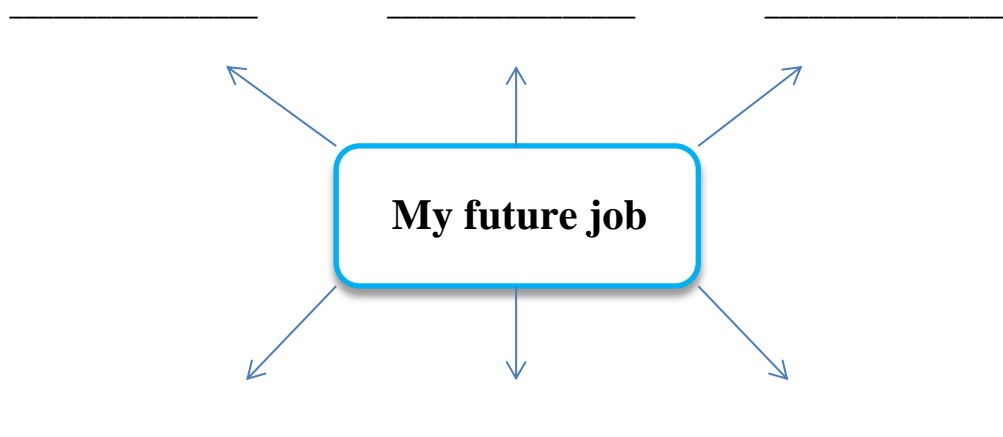
A: Why?

B: \_\_\_\_\_

A: That's a really good point.

**9) Make a mind map of your requirements for your future job. Come up with at least four aspects. After completing the mind map, compare the result with your partner.**

*For example: friendly co-workers, a good salary, etc.*



# Õpetaja leht

**Tunni teema:** Which jobs do you prefer?

**Lahendamiseks kuluv aeg:** 45 minutit

**Vanusegrupp:** 6. (või 5.) klass

**Tunni eesmärgid:**

- Õpilane tutvub karjääri ning erinevate ametitega seotud sõnavaraga.
- Õpilane harjutab ja kinnistab uut sõnavara kirjalikus kontekstis.
- Õpilane harjutab ja kinnistab uut sõnavara suulises kontekstis.
- Õpilane kinnistab õpiku 14. peatüki sõnavara.
- Õpilane õpib väljendama oma karjäärialaseid eelistusi suuliselt ja kirjalikult.

## Ülesanne 1

Õpilased tutvuvad etteantud sõnadega ning otsivad need täherägastikust üles konsulteerides vajadusel pinginaabriga. Õpetaja ülesandeks on enne harjutuse sooritamist kontrollida, kas kõik õpilased teavad etteantud sõnade tähendust. Vajadusel kirjutab õpetaja uued sõnad koos tähendusega tahvlile. Pärast ülesande lahendamist kontrollitakse koos vastused üle.

## Ülesanne 2

Õpilased kirjutavad iseseisvalt töötades eelmisest ülesandest pärit ametinimetused sobivate piltide alla. Pärast harjutuse sooritamist kontrollitakse koos vastused üle.

## Ülesanne 3

Õpilased vastavad küsimustele paarides. Õpetaja tuletab õpilastele meelde, et kui keegi ei tea vastusteks vajalikku ametinimetust, võib seda õpetaja käest julgesti küsida. Õpetaja käib klassis ringi ja kuulab, mida õpilased räägivad. Vajadusel parandab ja abistab õpilasi.

## Ülesanne 4

Õpilased töötavad iseseisvalt ning ühendavad omavahel ametinimetuse ja vastava töökoha. Seejärel kirjutavad nad vastused täislausetena punktiiridele. Õpetaja käib klassis ringi ja jälgib õpilaste tööd, vajadusel abistab. Pärast harjutuse sooritamist kontrollitakse koos vastused üle.

## Ülesanne 5

Õpilased täidavad ristsõna, soovi korral võivad pinginaabriga konsulteerida. Õpetaja mainib õpilastele, et ristsõnas on kasutatud ka õpikust pärit sõnavara. Õpetaja käib klassis ringi ja jälgib õpilaste tööd. Pärast ülesande lõpetamist kontrollitakse koos vastused üle.

## Ülesanne 6

Õpilased täidavad lünkharjutuse, konsulteerides vajadusel pinginaabriga. Pärast ülesande täitmist kontrollitakse koos vastused üle.

## Ülesanne 7

Õpilased tõlgivad eelmisest harjutusest pärit sõnad ja väljendid. Pärast harjutuse sooritamist kontrollitakse koos vastused üle. Vajadusel kirjutab õpetaja tundmatud sõnad koos tõlgetega tahvlile.

## Ülesanne 8

Enne ülesande täitmist teeb õpetaja kindlaks, kas kõik õpilased saavad etteantud sõnade tähendusest aru. Õpilased täidavad dialoogi oma eelistuste kohaselt. Kui see on valmis, loevad õpilased koos paarilisega rolle vahetades dialooge nii, et mõlemad saaksid ette lugeda enda kirjutatud vastused.

## Ülesanne 9

Õpilased koostavad mõistekaardi oma tulevase töökoha ootuste kohta. Soovi korral võivad nad õpetaja käest abi küsida, kui sõnavaraga hätta jäävad. Kui õpilased on mõistekaardi valmis saanud, võrdlevad nad seda oma partneri omaga. Kui harjutust ei jõuta tunnis valmis, jääb see koduseks tööks ning kontrollitakse järgmise tunni alguses.

## Vastused

1) Find 10 jobs from the word puzzle. The Estonian translations are given in the box below.

A	P	E	D	V	H	E	S	N	N	F
R	O	G	E	B	A	N	E	P	L	I
C	J	T	N	J	I	L	C	J	I	R
A	L	P	T	D	R	F	R	U	B	E
S	W	S	I	A	D	P	E	D	R	F
H	E	K	S	N	R	B	T	G	A	I
I	M	H	T	C	E	D	A	E	R	G
E	O	T	C	E	S	H	R	S	I	H
R	N	S	T	R	S	T	Y	L	A	T
C	H	E	F	S	E	P	U	M	N	E
F	A	R	M	E	R	R	K	D	G	R

**2) Write the names of the jobs from the previous exercise under the pictures below.**

- |            |                |           |              |                 |
|------------|----------------|-----------|--------------|-----------------|
| 1) cashier | 3) librarian   | 5) judge  | 7) baker     | 9) dancer       |
| 2) dentist | 4) firefighter | 6) farmer | 8) secretary | 10) hairdresser |

**4) Match the job names with the places of work and write full sentences.**

- |   |                                      |
|---|--------------------------------------|
| 1) A hairdresser works in a hairdressing salon. | 5) A judge works in a law court.     |
| 2) A cashier works in a shop or a supermarket.  | 6) A librarian works in a library.   |
| 3) A farmer works in the countryside.           | 7) A dancer works in a dance studio. |
| 4) A chef works in a restaurant.                | 8) A secretary works in an office.   |

**5) Complete the crossword by filling in the suitable jobs according to their work tasks.**

- |                |              |              |                |             |
|----------------|--------------|--------------|----------------|-------------|
| <b>Across:</b> | 5) conductor | 9) librarian | <b>Down:</b>   | 6) artist   |
| 1) judge       | 7) cashier   |              | 2) dentist     | 7) composer |
| 3) chef        | 8) athlete   |              | 4) hairdresser |             |

**6) Fill in the gaps by choosing the correct word or expression from the box below.**

*My name is Sally and I am **unemployed**. I **lost** my job last month. It feels like I'm **on vacation**, I have so much free time. Now I am **looking for** a new job. I have looked through many job **advertisements** but I haven't found anything suitable. The **salary** won't have to be very high but I would like to work in **an office** where there would be decent **working hours**. I would love to have many **co-workers** because I don't like to work alone.*

**7) Translate the words and expressions from the previous exercise into Estonian.**

- |  |                                  |
|--|----------------------------------|
| unemployed – <i>töötu</i>                  | a salary – <i>palk</i>           |
| to lose your job – <i>oma tööd kaotama</i> | an office – <i>kontor</i>        |
| on vacation – <i>puhkusel</i>              | working hours - <i>töötunnid</i> |
| to look for a job – <i>tööd otsima</i>     | co-workers - <i>kaastöötajad</i> |
| a job advertisement – <i>töökuulutus</i>   |                                  |

**Ideed ülesanneteks 4-6:**

Pikver, A. (1998). *Increase your vocabulary*. Tallinn: Koolibri.

**Pildid:**

<http://plungedindebt.com/tag/hairdressing/>

[http://stpaulscompstall.co.uk/?page\\_id=335](http://stpaulscompstall.co.uk/?page_id=335)

<http://web1.macfields-h.schools.nsw.edu.au/moodle/course/category.php?id=9>

<http://www.clipsahoy.com/webgraphics3/aw5025.htm>

<http://www.clker.com/clipart-secretary.html>

[http://www.loadtr.com/307384-di%C5%9F\\_hekimi.htm](http://www.loadtr.com/307384-di%C5%9F_hekimi.htm)

<http://www.search-best-cartoon.com/cartoon-people.html>

<http://www.totophotos.org/photos/search.asp?word=cashier&page=2>

<http://www.vectorstock.com/royalty-free-vector/people-professions-vector-556946>

<http://xooplate.com/template/details/9852-15-cartoon-avatar-work-professions-vector-set>

<http://smilingsally.blogspot.com/2008/11/nativity-scene.html> - firefighter

<http://thetyee.ca/News/2010/01/12/2010Sponsors/>

<http://onprogram.blogspot.com/2011/06/its-official-im-outside-runner.html>

<http://leadingahealthylife.blogspot.com/2012/03/my-vocation.html>

<http://georgiaadr.wordpress.com/2012/10/09/delaware-allows-sitting-judges-to-conduct-private-arbitration-gets-constitutional-smackdown/>



## TOPIC II

# Where are you from?

### Countries and nations

1) Write the correct names of countries under suitable flags using the names given in the box below.

China

Italy

Australia

the United Kingdom

Egypt

the United States of America

France

Mexico



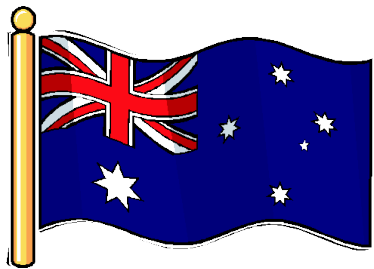
1.....



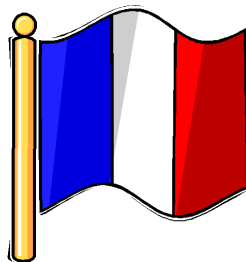
2.....



3.....



4.....



5.....



6.....



7.....



8.....

2) Unscramble the words in order to find out which nation the children in the pictures represent. The first letters are already in their right places.



I A L A N I T

.....



B I S T R I H

.....



F C N R E H

.....



A E A I C M R N

.....



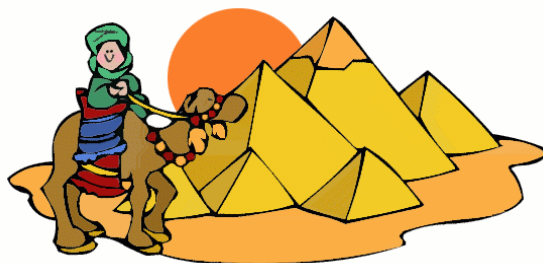
M I C N A E X

.....



A S R I A U T N A L

.....



E G A P Y T I N

.....



C N H E E S I

.....



3) Complete the table according to the sample.  
Choose from the answers given below.



Country	Capital	Nationality	Location (continent)	Population	Language
<i>the United Kingdom</i>	<i>London</i>	<i>British</i>	<i>Europe</i>	<i>63,181,775</i>	<i>English</i>
.....	Paris	French	.....	65,635,000	French
<b>Italy</b>	.....	.....	Europe	.....	Italian
.....	.....	American	America	315,074,000	English
.....	Mexico City	Mexican	.....	112,336,538	.....
<b>Australia</b>	Canberra	.....	Australia	22,864,478	.....
<b>Egypt</b>	.....	.....	Africa	.....	Arabic
<b>China</b>	.....	Chinese	.....	1,347,350,000	.....

Answers:

English	Rome	Washington	Egyptian	Asia	the United States of America
America	Australian	83,710,000	Cairo	Spanish	Italian
France	Europe	Chinese	60,870,745	Beijing	Mexico



## Travelling

### 4) Match the words with their definitions.

sightseeing	välismaalane
sights	traditsioonid, tavad
a tourist	vaatamisväärsustega tutvumine
a building	turist
a foreigner	vaatamisväärsused
customs	hoone, ehitis



### 5) Discuss the following questions with your partner.

Have you been to any other country? What did you see/like there?

Which trip did you like the most and why?

Where would you like to travel next? Why?

Would you like to live in any other country? Why/Why not? In which country?

Have you got foreign friends? If so, where do they live?



## Customs

### 6) Read what the children have said about themselves and their countries.

Try to guess where the kids are from. All the countries have already been mentioned.

Hello! My name is John. My favourite meal is fish and chips and I love to drink tea. Our people are very polite. We honour our queen very much. There are many different cultures in our country.	John comes from .....
Ahalan! I am Omari. My country is very religious. We are Muslims and we pray five times a day. I	

honour my family very much. We always show appreciation for food but we don't eat pork.	Omari comes from .....
Bonjour! My name is Dominique. I kiss my friends and family on the cheek when meeting them. We enjoy food very much and prepare it with great care. People think that we eat snails and frogs, which is actually not common at all.	Dominique comes from .....
Hey! My name is Michelle. I come from one of the biggest countries. We are said to be friendly people. We have many fast food restaurants and we like eating out. Our culture (movies, celebrities, traditions, etc.) is known all over the world.	Michelle comes from .....
Ciao! You can call me Antonio. I come from a country which is boot-shaped. We love pasta and pizza! It is said that we speak the most beautiful language in the world.	Antonio comes from .....
Hola! I am Jose. In our country, bull fighting is very popular. My favourite food is tortillas, chilli peppers and beans. I wear a sombrero and a poncho. We are hard-working and peaceful.	Jose comes from .....
Ni hao! My name is Lin Chau. My country has the highest population in the world. We are very hard-working and polite. We respect older people and obey our parents. My favourite food is rice and I love to ride the bicycle.	Lin Chau comes from .....
G'day! My name is Jack. I come from the land called Down Under. We have many kangaroos here. Our people are very friendly. My favourite activity is surfing.	Jack comes from .....

## Sightseeing

7) Look at the pictures and try to guess in which previously mentioned countries the sights are located.



1).....



2).....



3).....



4).....



5).....



6).....



7).....



8).....

**8) Look at the pictures on the previous page. Match the names of the sights which are given in the box below with their descriptions and the numbers of pictures.**

The London Eye	The Great wall of China	The Roman Coliseum	The Sidney Opera House
The Pyramid of the Sun	The Statue of Liberty	The Great Pyramid of Giza	The Eiffel Tower

a) *It was built in 1887-1889 and was designed by Gustav Eiffel. It was the highest building until 1930.*

Picture no. \_\_\_\_.

The building is called.....

b) *It was built around 70 A.D. It was an entertainment centre where people gathered to watch different fights. The building could hold up to 70,000 people.*

Picture no. \_\_\_\_.

The building is called.....

c) *It was built in the first century A.D. It is located in Teotihuacan which was one of the biggest cities in Mesoamerica. It is the third largest in the world in its kind.*

Picture no. \_\_\_\_.

The building is called.....

d) *The building can be seen from the outer space. It is over 8,800 km long and its building took place for over 2,000 years.*

Picture no. \_\_\_\_.

The building is called.....

e) *The building is 135 m high and was built for millennium celebrations. It's the world's largest observation wheel.*

Picture no. \_\_\_\_.

The building is called.....

f) *It was built around 2500 B.C. and was originally 147 m high (nowadays 138 m). It was built using around 2,300,000 bricks each weighing about 2.5 tons. It was the tallest building in the world for over 4,000 years.*

Picture no. \_\_\_\_.

The building is called.....

g) *It was a gift of friendship from the French people in 1886. It is a symbol of freedom.*

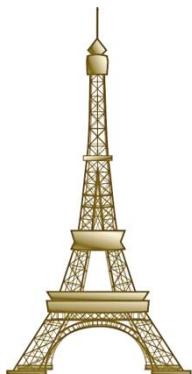
Picture no. \_\_\_\_.

The building is called.....

h) *It was built in 1957 – 1973 and is one of the best examples of modern architecture. Every year, over 3,000 events take place there.*

Picture no. \_\_\_\_.

The building is called.....



[illegible]



# Õpetaja leht

**Tunni teema:** Where are you from?

**Lahendamiseks kuluv aeg:** 45 minutit

**Vanusegrupp:** 6. (või 5.) klass

**Eesmärgid:**

- Õpilane tutvub riikide, rahvuste ja reisimisega seotud sõnavaraga.
- Õpilane tutvub esitletud riikides paiknevate kuulsate vaatamisväärsustega.
- Õpilane õpib tundma esitletud rahvaste kombeid ja tavasid.
- Õpilane harjutab ja kinnistab uut sõnavara kirjalikus kontekstis.
- Õpilane harjutab ja kinnistab uut sõnavara suulises kontekstis.
- Õpilane kinnistab õpiku 2. ja 3. peatüki sõnavara.

## Ülesanne 1

Õpilased kirjutavad iseseisvalt töötades riikide nimetused sobivate riigilippude alla. Õpetaja ülesandeks on enne harjutuse sooritamist veenduda, kas kõik õpilased teavad riiginimetuste eestikeelseid vasteid. Õpetaja juhib õpilaste tähelepanu sellele, et kahe riigi puhul (*The United Kingdom* ja *The United States*) kasutatakse määravat artiklit, ning selgitab miks (mõlemad riigid koosnevad erinevatest osadest). Vajadusel kirjutab õpetaja tundmatud riiginimed koos eestikeelse nimetusega tahvlile. Pärast ülesande täitmist kontrollitakse koos vastused üle. Kui aega üle jääb, küsib õpetaja õpilastelt, mida lippudel kujutatud on. Vajadusel õpetaja parandab ja selgitab.

## Ülesanne 2

Õpilased töötavad iseseisvalt ning kirjutavad piltide alla, mis rahvuseid piltidel olevad lapsed esindavad. Neid abistavad etteantud tähed, mis tuleb õigesse järjekorda panna. Õpetaja käib klassis ringi ning jälgib õpilaste tööd, vajadusel abistab. Pärast harjutuse sooritamist kontrollitakse koos vastused üle.

## Ülesanne 3

Õpilased täidavad tabeli kasutades etteantud vastuseid. Soovi korral võivad paarilisega konsulteerida. Enne ülesande täitmist kontrollib õpetaja, kas kõik õpilased teavad, mida tähendavad tabeli päises olevad sõnad. Vajadusel kirjutab ta tundmatud sõnad koos



eestikeelse vastega tahvlile. Õpetaja käib klassis ringi ning vaatleb õpilaste tööd, vajaduse korral parandab ja abistab. Pärast ülesande sooritamist kontrollitakse koos vastused üle. Harjutuse võib jätta ka koduseks ülesandeks, et õpilased saaksid infot Internetist otsida, kui õpetaja seda soovib.

#### **Ülesanne 4**

Õpilased töötavad iseseisvalt ning ühendavad ingliskeelsed sõnad eestikeelse vastega. Pärast ülesande täitmist kontrollitakse koos vastused üle.

#### **Ülesanne 5**

Õpilased vastavad küsimustele paarides. Õpetaja käib klassis ringi ning kuulab, mida õpilased räägivad. Vajadusel abistab ning parandab neid. Kui õpilased on küsimustele vastanud, küsib õpetaja, mida kellegi paariline vastas.

#### **Ülesanne 6**

Õpilased loevad etteantud tekste ning kirjutavad, millisest riigist on juttu. Õpetaja tuletab õpilastele meelde, et kui tekstis esineb arusaamatuid sõnu, siis tuleb õpetaja käest julgesti küsida, mida sõnad tähendavad. Õpetaja käib ülesande täitmise ajal klassis ringi ning vajadusel abistab õpilasi. Pärast harjutuse sooritamist kontrollitakse koos vastused üle.

#### **Ülesanne 7**

Õpilased proovivad aimata, millises varem nimetatud riigis asuvad pildidel olevad vaatamisväärsused. Soovi korral võivad õpilased pinginaabriga nõu pidada. Õpetaja jälgib õpilasi, vajadusel abistab. Pärast ülesande täitmist kontrollitakse koos vastused üle.

#### **Ülesanne 8**

Õpilased loevad vaatamisväärsuste kirjeldusi ning sobitavad need etteantud nimetustega ning eelmisest harjutusest pärit piltidega. Soovi korral võivad õpilased konsulteerida pinginaabriga. Enne ülesande täitmist kontrollib õpetaja, kas harjutuses on õpilastele tundmatuid sõnu. Vajadusel kirjutab õpetaja võõrad sõnad koos eestikeelsete vastetega tahvlile. Õpetaja jälgib õpilaste tööd ning vajadusel abistab neid. Pärast harjutuse sooritamist kontrollitakse koos vastused üle. Kui õpetaja soovib, võib ülesannet kasutada lisaülesandena või jätta sooritamata, kui klassi tase on antud tegevuse jaoks nõrk.

## Kodune töö

Koduse tööna kirjutavad õpilased oma kujutletavale välismaisele sõbrale kirja. Õpilaste ülesandeks on kutsuda oma sõpra Eestisse, kirjeldades talle, miks Eestit tasub külastada. Õpilased peaksid kirjeldama Eesti vaatamisväärsusi, eestlaste kombeid ja traditsioone ning muud Eestile ja eestlastele omast. Järgmises tunnis kogub õpetaja kirjad enda kätte, parandab need võimalusel ülejärgmiseks tunniks, kus arutatakse koos kirjades kirjutatu läbi. Kui õpetaja soovib, võib ülesande kirjeldust muuta kitsamaks, näiteks: *You want to invite your foreign friend to Estonia. Write him/her a letter where you talk about two sights which are worth visiting.*

## Vastused

**1) Write the correct names of countries under suitable flags using the names given in the box below.**

- |                       |                                 |
|-----------------------|---------------------------------|
| 1) the United Kingdom | 5) France                       |
| 2) Italy              | 6) Egypt                        |
| 3) China              | 7) the United States of America |
| 4) Australia          | 8) Mexico                       |

**2) Unscramble the words in order to find out which nation the children in the pictures represent. The first letters are already in the right places.**

- |             |               |
|-------------|---------------|
| 1) Italian  | 5) Mexican    |
| 2) British  | 6) Australian |
| 3) French   | 7) Egyptian   |
| 4) American | 8) Chinese    |

**3) Complete the table according to the sample. Choose from the answers given below.**

Country	Capital	Nationality	Location (continent)	Population	Language
The United Kingdom	London	British	Europe	63,181,775	English
France	Paris	French	Europe	65,635,000	French
Italy	Rome	Italian	Europe	60,870,745	Italian
The United States of America	Washington	American	America	315,074,000	English

Mexico	Mexico City	Mexican	America	112,336,538	Spanish
Australia	Canberra	Australian	Australia	22,864,478	English
Egypt	Cairo	Egyptian	Africa	83,710,000	Arabic
China	Beijing	Chinese	Asia	1,347,350	Chinese

**4) Match the words with their definitions.**

sightseeing – vaatamisväärsustega tutvumine

a foreigner – välismaalane

sights – vaatamisväärsused

customs – traditsioonid, tavad

a tourist – turist

building – ehitis, hoone

**6) Read what the children have said about themselves and their countries. Try to guess where the kids are from. All the countries have already been mentioned.**

John comes from the United Kingdom.

Omari comes from Egypt.

Dominique comes from France.

Michelle comes from the United States of America.

Antonio comes from Italy.

Jose comes from Mexico.

Lin Chau comes from China.

Jack comes from Australia.

**7) Look at the pictures and try to guess in which previously mentioned countries the sights are located.**

1) Mexico

5) France

2) Egypt

6) Australia

3) Italy

7) China

4) The United States of America

8) The United Kingdom

**8) Look at the pictures on the previous page. Match the names of the sights which are given in the box below with their descriptions and the numbers of pictures.**

a) Picture no. 5. The Eiffel Tower.

c) Picture no. 1. The Pyramid of the Sun.

b) Picture no. 3. The Roman Coliseum.

d) Picture no. 7. The Great Wall of China.

- e) Picture no. 8. The London Eye.                      g) Picture no. 4. The Statue of Liberty.  
f) Picture no. 2. The Great Pyramid of Giza.        h) Picture no. 6. The Sydney Opera House.

**Kasutatud materjalid:**

[http://en.wikipedia.org/wiki/List\\_of\\_countries\\_by\\_population](http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_population)  
[http://french.lovetoknow.com/French\\_Social\\_Customs](http://french.lovetoknow.com/French_Social_Customs)  
<http://rome.mrdonn.org/colosseum.html>  
<http://sydneyoperahouse.aussieblogs.com.au/facts-about-the-sydney-opera-house/>  
[http://www.babynamesfamily.com/nationality/egyptian\\_popular\\_names\\_1.html](http://www.babynamesfamily.com/nationality/egyptian_popular_names_1.html)  
<http://www.buzzle.com/articles/mexican-culture.html>  
<http://www.buzzle.com/articles/mexican-customs-and-traditions.html>  
<http://www.discoveringegypt.com/pyramid3.htm>  
<http://www.kwintessential.co.uk/resources/global-etiquette/egypt-country-profile.html>  
<http://www.projectbritain.com/london/attractions/londoneye.html>  
[http://www.statueofliberty.org/Statue\\_History.html](http://www.statueofliberty.org/Statue_History.html)  
<http://www.studyinaustralia.gov.au/en/Living-in-Australia/Student-Safety-Portal/Australian-Customs-and-Traditions/Australian-customs-and-traditions>  
[http://www.sydneyoperahouse.com/about/house\\_history\\_landing.aspx](http://www.sydneyoperahouse.com/about/house_history_landing.aspx)  
[http://www.tooter4kids.com/china/people\\_of\\_china.htm](http://www.tooter4kids.com/china/people_of_china.htm)  
[http://www.travelchinaguide.com/china\\_great\\_wall/](http://www.travelchinaguide.com/china_great_wall/)  
<http://www.tripcentury.com/?p=2545>  
<http://www.wolfestone.co.uk/hello.php>

**Piltide lingid:**

<http://aflags.blogspot.com/2012/07/italian-flag.html>  
<http://classroomclipart.com/clipart-search/allphrase/australian/>  
[http://cliparts101.com/free\\_clipart/48898/British\\_Boy\\_\\_Flag](http://cliparts101.com/free_clipart/48898/British_Boy__Flag)  
<http://dubaiunveiled.wordpress.com/tag/pilots-wife/>  
<http://egypt.mrdonn.org/>  
<http://flagartist.com/art/svg/flags/nuvola-egyptian-flag-wordpress-flag-svg/>  
<http://hawaiidermatology.com/selected/selected-clipart-statue-of-liberty-1-gif.htm>  
<http://iwouldratherbetravelling.wordpress.com/2012/01/03/i-enjoy-travelling/>  
<http://keithmajor.me/2011/12/30/our-nyc-trip-the-statue-of-liberty-ellis-island/the-statue-of-liberty-3/>

<http://loganfamilycenter.blogspot.com/2010/05/around-world-in-80-days.html>  
<http://moodle.cpsd.us/moodle/course/view.php?id=232>  
<http://mrsworfulsclass.com/2nd%20Grade%20site%20info/webquest.htm>  
<http://patrickweb.com/2007/05/17/china-2007-part-6/>  
<http://studentweb.cortland.edu/louge32/miniproj1/page3.html>  
[http://vbs.lifeway.com/vbs2009/yourvbs/downloads\\_clipart.aspx?page=3](http://vbs.lifeway.com/vbs2009/yourvbs/downloads_clipart.aspx?page=3)  
[http://www.123rf.com/clipart-vector/chinese\\_girl.html](http://www.123rf.com/clipart-vector/chinese_girl.html)  
[http://www.arthursclipart.org/africa/people%20and%20places/page\\_03.htm](http://www.arthursclipart.org/africa/people%20and%20places/page_03.htm)  
<http://www.clker.com/clipart-coliseum.html>  
<http://www.clker.com/clipart-london-skyline-3.html>  
<http://www.esqw.org/page31.htm>  
<http://www.fanpop.com/clubs/australian-picks-to-share-with-my-fans/images/28845583/title/sydney-opera-house-wallpaper>  
<http://www.filmapia.com/published/places/great-wall-china>  
<http://www.fotosearch.com/clip-art/culture.html>  
[http://www.frequencycast.co.uk/pc\\_or\\_mac.html](http://www.frequencycast.co.uk/pc_or_mac.html)  
<http://www.gograph.com/stock-illustration/chinese-flag.html>  
<http://www.imageenvision.com/portfolio/mkoudis>  
<http://www.lepoidevinmerge.com/tag/great-pyramid-at-giza>  
<http://www.mrwallpaper.com/Eiffel-Tower-wallpaper/>  
<http://www.nickcook.net/london-feb-2012.html>  
<http://www.staceysnacksonline.com/2012/09/au-revoir.html>  
<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/italy/9708647/Colosseum-fence-to-be-erected-to-protect-tourists-from-falling-masonry.html>  
<http://www.touropia.com/tourist-attractions-in-mexico/>  
[http://www.vectorsforum.com/wavy-mexican-flag\\_topic7172.html](http://www.vectorsforum.com/wavy-mexican-flag_topic7172.html)  
<http://www.webweaver.nu/clipart/4th-of-july.shtml>  
[http://www.wpclipart.com/buildings/famous/Eiffel\\_Tower/Eiffel\\_Tower\\_2.png.html](http://www.wpclipart.com/buildings/famous/Eiffel_Tower/Eiffel_Tower_2.png.html)



## Topic III

# Do you protect the environment?

### Affixes

1a) Words can have prefixes and suffixes. What do they mean in Estonian?

.....

1b) Make up nouns from the following words by adding suffixes.

1	teach	+	<b>er</b>	=	teacher	õpetaja
2	friend	+	.....	=	.....	sõprus
3	safe	+	.....	=	.....	ohutus
4	king	+	.....	=	.....	kuningriik
5	art	+	.....	=	.....	kunstnik

2a) Complete the table with suitable nouns, verbs and Estonian translations.

NOUN	Translation	VERB	Translation
protection	.....	.....	kaitsma
.....	reostus, saaste	to pollute	.....
recycling	taaskasutamine	.....	.....
consuming	.....	.....	tarbima
.....	.....	to litter	risustama
.....	kompost	.....	komposteerima, kompostima
.....	jäägid	to waste	.....

2b) When you have completed the table underline the suffixes in the nouns.

2c) What kind of regularities do you notice when you compare the nouns with the verbs?

Can you name any other words which form the same way?

.....

.....

## Environmental problems in Estonia

3) Read the texts which describe different environmental problems in Estonia. The names of the problems have been replaced with *them*, *they* or *this*. Underline the most suitable expression that suits every sentence in each paragraph.

### a) forest burning / forest fires / cutting off trees

Every year hundreds of hectares of land are destroyed because of **them**. In Estonia, **they** get started mainly because of campfires and careless behaviour. **They** can be dangerous to animals as well as people. Everybody should be very careful with fire!



### b) air damage / air waste / air pollution

**This** is caused by exhaust fumes that come from cars. Nowadays people use more and more cars. Exhaust fumes that come from cars cause **this**. To avoid **this** people should use more public transport, ride with bicycles and walk more.



### c) littering water / water pollution / sea pollution

Many of the water bodies in Estonia are polluted because of the litter and waste people throw there. In addition to that, many factories throw chemicals into water. All **this** causes the death of animals and fishes. **This** can even pollute our drinking water.

### d) litter pollution / garbage overuse / recycling problems

**This** is a big problem all over the world. People throw their trash everywhere and don't think about the consequences. Most of the litter doesn't decay and it can do a lot of damage to the nature, e.g. harm animals and pollute air, water and land.

### e) shopping lifestyle / consuming lifestyle / wasteful lifestyle

People nowadays buy many things which they actually don't need. This leads to **this** which means that people throw away old things in order to make room for new ones. People consume more and more which means that there is also more and more garbage. Think before you buy!

## Glossary:

a campfire – lõke

a careless behaviour –  
hoolimatu käitumine

exhaust fumes – heitgaasid

factories – tehased

to decay - kõdunema

garbage – prügi

a wasteful lifestyle –  
raiskav eluviis

## Recycling

4) Here are some facts about recycling. Fill in the gaps. Choose from the words below. Most of the words are used more than once.

composting	paper	glass
water	metal	plastic

1) ..... is the easiest material to recycle and it can be reused in very many things from tin cans to car parts. Recycling one can saves enough energy for running a computer for three hours or watching TV for two hours.

2) Thanks to recycling, ..... is found in many everyday items such as pencils, pens, rubbers, schoolbags, etc. A ..... bag can take up to 400 years to break down.

3) ..... is the most commonly recycled material. .... recycling reduces air pollution by 74 per cent and water pollution by 35 per cent and every ton of recycled ..... saves 17 trees.

4) ....., similar to metal, can be recycled over and over again. A ..... bottle can take 4,000 years to break if not recycled.

5) A running faucet wastes approximately 7.6 litres of ..... in a minute. A full bath tub wastes about 265 litres of ..... but if you take a five minute shower, you use 38 to 95 litres of .....

6) ..... is the alternative way to get rid of your garbage. Leftovers can become a valuable food for your garden. .... egg shells, tea bags, orange and banana peels, for example, can turn the leftovers into a soil which helps to grow new plants.



**Reduce**



**Reuse**



**Recycle**



## Do's and don'ts

5) With your group mates write what people should or shouldn't do. If the sentence is negative, write about the correct behaviour in order to protect the environment. There are some expressions in the glossary to help you. An example has been done for you.



1) Don't buy new things if you don't really need them! Consume reasonably!



2) .....  
.....



3) .....  
.....



4) .....  
.....



5) .....  
.....



6) .....  
.....

### Glossary:

**to consume reasonably** – mõistlikult tarbima

**to drop litter** – prügi maha viskama

**a cloth bag** – riidest kott

**to turn off lights** – tulesid kustutama

**to leave water running** – vett jooksmas jätma

## Fauna

6) Write the English and Estonian names of the species under the pictures.  
Choose from the names in the box below.

black stork	ringed seal	green toad	flying squirrel	golden eagle	bat
kaljukotkas	rohekärnkonn	nahkhiir	must toonekurg	viigerhüljes	lendorav



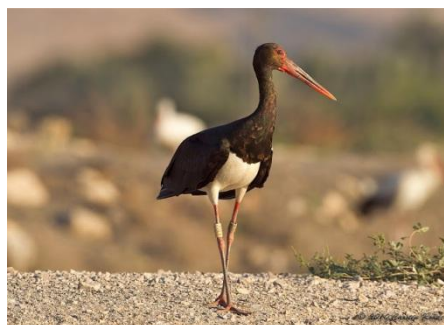
1) Eng: .....  
Est: .....



2) Eng: .....  
Est: .....



3) Eng: .....  
Est: .....



4) Eng: .....  
Est: .....



5) Eng: .....  
Est: .....



6) Eng: .....  
Est: .....

**7) The zookeeper has something to say about the animals from the previous exercise but he has messed up a few words. Help him to unscramble the letters in brackets. The first letters are already in their right places. Consult with your partner, if necessary.**

Hi! My name is Mihkel and I am a zookeeper in Tallinn's Zoo. For me, ..... (amnlai wefrale) is very important. Did you know that all these animals are ..... (edenredang sicepes) in Estonia? It means that there are very few of them left. In order to ..... (svea) these animals ..... (fomr ecixtonint) we need to ..... (pertoct) them and provide them a natural and ..... (godo evronnemnit) to live in.



**8) Write the equivalent words and expressions from the previous text next to their Estonian translation. Consult with your partner, if necessary.**

ohustatud liigid - .....  
 kaitsma - .....  
 loomade heaolu - .....  
 hea keskkond - .....  
 päästma väljasuremisest - .....  
 .....

**9) Ask your partner.**

Have you seen any of the six previously mentioned animals? Where?

When was the last time you went to the zoo? Which of the animals did you like the best?

Do you have any pets? How do you take care of them?



## Revision

10) Choose five words or expressions from the previous exercises which you like the best and explain them to your partner. Make sure he/she doesn't see the words you have written down. If you like, you can mime your words instead of explaining them. After your partner has guessed the words explain why you made such choices.

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....
- 5) .....



11) Talk to your desk mate about the environmental problems.

- a) What do you think the biggest environmental problems in Estonia are? Why do you think so?
- b) Give your partner suggestions what he/she should do in order to protect the environment.



# Õpetaja leht

**Tunni teema:** Do you protect the environment?

**Lahendamiseks kuluv aeg:** 45 minutit

**Vanusegrupp:** 6. (või 5.) klass

**Eesmärgid:**

- Õpilane tutvub keskkonnakaitse ning jätkusuutliku arengu teemaga seotud sõnavaraga.
- Õpilane õpib tundma Eesti ohustatud loomaliike ning nende kaitsega seotud sõnavara.
- Õpilane harjutab ja kinnistab uut sõnavara kirjalikus kontekstis.
- Õpilane harjutab ja kinnistab uut sõnavara suulises kontekstis.
- Õpilane harjutab ja kinnistab uut sõnavara lugemistekstidega töötades.

## Ülesanne 1

Ülesanne 1a on mõeldud lahendamiseks kogu klassiga. Õpetaja arutab küsimused koos kõikide õpilastega läbi. Vajadusel toob omapoolseid näiteid ning seletab, mida tähendavad sõnade ees- ja järelliited, pöörates erilist tähelepanu nimisõnade liidetele. Ülesanne 1b lahendatakse iseseisvalt ning kontrollitakse pärast kõik koos üle.

## Ülesanne 2

Täidetakse tabel töötades kogu klassiga. Õpetaja abistab ja suunab õpilasi ning küsib, millised sõnad tühjadesse lahtritesse võiksid sobida. Pärast tabeli täitmist lahendavad õpilased iseseisvalt harjutuse 2b ning pärast selle sooritamist kontrollitakse vastused kõik koos üle. Ülesanne 2c on mõeldud taaskord lahendamiseks kogu klassiga. Õpetaja selgitab õpilastele nimisõnade verbidest tuletamisest.

## Ülesanne 3

Õpilased loevad iseseisvalt lugemistekste ning valivad kolmest terminist sobivaima. Õpetaja tuletab meelde, et tundmatud sõnad ja terminid on toodud välja tekstidest allpool asuvas sõnastikus. Õpetaja tuletab õpilastele meelde, et kui esineb rohkem arusaamatuid sõnu, siis võib julgelt õpetaja käest küsida. Kui õpilased on ülesande täitnud, kontrollitakse vastused koos üle. Kontrollimise ajal palub õpetaja õpilastel kordamööda lauseid lugeda ja tõlkida, tagades sellega tekstist parema arusaamise.

## Ülesanne 4

Õpilased loevad iseseisvalt lugemistekste ning valivad sobivad sõnad lünkadesse. Õpetaja jälgib, kas õpilased saavad kõikidest sõnadest aru, vajadusel kirjutab tundmatud sõnad koos eestikeelsete vastetega tahvlile. Pärast ülesande täitmist kontrollitakse kõik koos vastused üle.



## Ülesanne 5

Õpilased täidavad ülesande rühmades. Õpetaja jälgib, et rühmades oleks ka võimekamaid õpilasi, kes kaaslasi vajadusel aidata saaks. Õpetaja tuletab meelde, et õpilaste abistamiseks on tabeli all sõnastik. Õpetaja jälgib õpilasi ning vajadusel abistab. Pärast harjutuse sooritamist kontrollitakse kõik koos vastused üle. Õpetaja küsib õpilastelt, mida õpilased keskkonna säästmiseks veel teevad.

## Ülesanne 6

Harjutus sooritatakse kõik koos. Õpetaja küsib üle klassi, mis loomadega on tegu ning kuidas neid inglise ja eesti keeles nimetatakse.

## Ülesanne 7

Õpilased täidavad ülesande konsulteerides vajadusel paarilisega. Õpetaja kontrollib, kas õpilased saavad kõikidest sõnadest aru, vajadusel kirjutab tundmatud sõnad koos eestikeelsete tõlgetega tahvlile. Pärast harjutuse sooritamist kontrollitakse koos vastused üle.

## Ülesanne 8

Õpilased tõlgivad eelmisest harjutusest pärit sõnad konsulteerides vajadusel pinginaabriga. Pärast ülesande täitmist kontrollitakse koos vastused üle.

## Ülesanne 9

Õpilased küsivad kordamööda oma pinginaabrilt küsimusi. Õpetaja tuletab meelde, et kui õpilased ei tea mõnda loomaliigi nimetust, võivad nad julgelt õpetaja käest küsida. Pärast harjutuse sooritamist küsib õpetaja erinevatelt õpilastelt vastuseid.

## Ülesanne 10

Õpilased valivad viis enim meeldinud sõna või väljendit ning seletavad neid pinginaabrile. Õpetaja käib klassis ringi ning jälgib õpilaste tegevust, vajadusel parandab ja abistab. Pärast ülesande sooritamist palub õpetaja erinevatel õpilastel lemmikuimat sõna tervele klassile seletada.

## Ülesanne 11

Õpilased vestlevad paarides keskkonnaprobleemide üle ning annavad üksteisele soovitusi, mida keskkonna kaitsmiseks teha tuleks. Õpetaja käib klassis ringi ja kuulab, mida õpilased omavahel räägivad, vajadusel parandab ja abistab. Kui ülesannet ei jõuta tunnis teha, jääb ülesanne kodus läbi mõelda ning õpilased vestlevad järgmise tunni alguses.

## Vastused

### 1a) Words can have prefixes and suffixes. What do they mean in Estonian?

Possible answer: *Sõnadel on ees- ja järelliited.*

### 1b) Make up nouns from the following words by adding suffixes.

2) friend + ship = friendship

4) king + dom = kingdom

3) safe + ty = safety

5) art + ist = artist

### 2. Complete the table with suitable nouns, verbs and Estonian translations.

NOUN	Translation	VERB	Translation
protect <u>ion</u>	kaitse	to protect	kaitsma
pollut <u>ion</u>	reostus, saaste	to pollute	saastama
recycl <u>ing</u>	taaskasutamine	to recycle	taaskasutama
consum <u>ing</u>	tarbimine	to consume	tarbima
litter <u>ing</u>	risustamine	to litter	risustama
compost	kompost	to compost	komposteerima, kompostima
waste	jäägid	to waste	raiskama

**What kind of regularities do you notice? Can you name any other words which form the same way?**

There are three types of word formation in the table:

- 1) the noun gets the suffix *-ion* (e.g. *suggestion, definition*);
- 2) the noun gets the suffix *-ing* (e.g. *hovering, watching*);
- 3) the noun and the verb remain the same (no suffix) (e.g. *change, dust*).

**3. Read the texts which describe different environmental problems in Estonia. The names of the problems have been replaced with *them, they, this, it*. Underline the most suitable expressions that suits to every sentence in each paragraph.**

a) forest fires   b) air pollution   c) water pollution   d) litter pollution   e) wasteful lifestyle

**4. Here are some facts about recycling. Fill in the gaps to find out which materials are talked about. Choose from the words below.**

1) **Metal** is the easiest material to recycle and it can be reused in very many things from tin cans to car parts. Recycling one can saves enough energy for running a computer for three hours or watching a TV for two hours.

2) Thanks to recycling, **plastic** is found in many everyday items such as pencils, pens, rubbers, schoolbags, etc. A **plastic** bag can take up to 400 years to break down.

3) **Paper** is the most commonly recycled material. **Paper** recycling reduces air pollution by 74 per cent and water pollution by 35 per cent and every ton of recycled **paper** saves 17 trees.

4) **Glass**, similar to metal, can be recycled over and over again. A **glass** bottle can take 4,000 years to break if not recycled.

5) A running faucet wastes approximately 7.6 litres of **water** in a minute. A full bath tub wastes about 265 litres of **water** but if you take a five minute shower, you use 38 to 95 litres of **water**.

6) **Composting** is the alternative way to get rid of your garbage. Leftovers can become a valuable food for your garden. **Composting** egg shells, tea bags, orange and banana peels, for example, can turn the leftovers into a soil which helps to grow new plants.

**5. With your group mates write what people should or shouldn't do. If the sentence is negative, write about the correct behaviour in order to protect the environment. There are some expressions in the glossary to help you. An example has been done for you.**

Suggested answers:

2) Don't use plastic bags! Use cloth bags instead.

3) Don't leave water running! / Turn off the tap!

4) Turn off lights when you leave a room!

5) Don't drop litter! Put it in a dustbin.

6) Sort your litter!

**6. Write the English and Estonian names of the species under the pictures. Choose from the names from the box below.**

1) Eng: flying squirrel

Est: lendorav

2) Eng: bat

Est: nahkhiir

3) Eng: golden eagle

Est: kaljukotkas

4) Eng: black stork

Est: must toonekurg

5) Eng: ringed seal

Est: viigerhüljes

6) Eng: green toad

Est: rohekärnkonn



**7. The zookeeper has messed up a few words. Help him to unscramble the letters in brackets.**

Hi! My name is Mihkel and I am a zookeeper in Tallinn's Zoo. For me, **animal welfare** is very important. Did you know that all these animals are **endangered species** in Estonia? It means that there are very few of them left. In order to **save** these animals **from extinction** we need to **protect** them and provide them a natural and **good environment** to live in.

**8. Write the equivalent words and expressions from the previous text next to their Estonian translation.**

ohustatud liigid – endangered species

kaitsma – to protect

loomade heaolu – animal welfare

hea keskkond – a good environment

päästma väljasuremisest – to save from extinction

**Kasutatud materjalid:**

<http://www.benefits-of-recycling.com/interestingrecyclingfacts/>

<http://www.funkidslive.com/features/a-to-z-of-food-health-and-the-environment/c-is-for-compost/>

<http://www.greenenergysavingtips.com/recycling-facts-for-kids/#.UQk4mr9vPW9>

<http://www.michigan.gov/kids/0,4600,7-247-49067-62499--,00.html>

<http://www.recyclingfactsforkids.com/>

<http://www.rescue.ee/19671>

[http://www.runnymede.gov.uk/portal/site/recycling/Waste\\_facts/](http://www.runnymede.gov.uk/portal/site/recycling/Waste_facts/)

<https://www.riigiteataja.ee/akt/13360504>

**Piltide lingid:**

<http://besbellotic.blogspot.com/2012/09/are-you-defender-of-wildlife.html>

<http://blackstorknotes.blogspot.com/2011/02/black-stork-migration-israel-autumn.html>

<http://blog.une.edu/bcorientation/2011/10/19/rommate-troubles/>

[http://connotacion.blogspot.com/2009\\_09\\_01\\_archive.html](http://connotacion.blogspot.com/2009_09_01_archive.html)

<http://ibc.lynxeds.com/photo/golden-eagle-aquila-chrysaetos/been-feeding-hour-front-hide>

<http://jokesprank.com/blog/funny-jokes/jokes-women-men-shopping-shopping-jokes-men-women-humor.html>

<http://m.inmagine.com/image-ingcscp23228-No-Littering.html>

<http://rf-zadrot-pvp.ru/best/milk-carton/>

[http://toonclub.blogspot.com/2006\\_03\\_01\\_archive.html](http://toonclub.blogspot.com/2006_03_01_archive.html)

<http://vinpauld.blogspot.com/2010/08/illustration-friday-atmosphere.html>

<http://www.arcticphoto.co.uk/gallery2/arctic/wildlife/seals/ba9240-34.htm>

<http://www.billbatboy.ca/bats.php>

[http://www.clipartheaven.com/show/clipart/public\\_issues/pollution\\_09-gif.html](http://www.clipartheaven.com/show/clipart/public_issues/pollution_09-gif.html)

[http://www.clipartheaven.com/show/clipart/public\\_issues/pollution\\_-\\_water\\_4-gif.html](http://www.clipartheaven.com/show/clipart/public_issues/pollution_-_water_4-gif.html)

<http://www.clker.com/clipart-yellow-light-bulb-2.html>

<http://www.datacenterdynamics.com/focus/archive/2012/01/green-grid-launch-it-recycling-metric>

<http://www.gograph.com/stock-illustration/faucets.html>

<http://www.gograph.com/stock-illustration/zookeeper.html>

<http://www.gograph.com/stock-illustration/turn-off%20light.html>

<http://www.pehpot.com/2012/10/battery-not-included.html>

<http://www.phswebclass.com/BCIS/earthday/samples.htm>

[http://www.sundaytimes.lk/081116/FunDay/fundaytimes\\_9.html](http://www.sundaytimes.lk/081116/FunDay/fundaytimes_9.html)

<http://www.theonion.com/articles/flying-squirrel-loves-it-every-time,26341/>

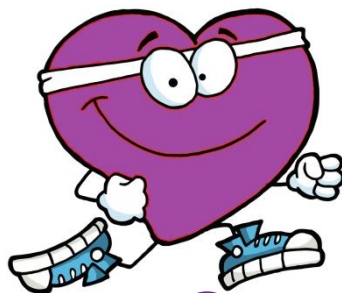
<http://www.webweaver.nu/clipart/environmental.shtml>

[http://www.valgamaalane.ee/100205/esileht/25001678\\_foto.php](http://www.valgamaalane.ee/100205/esileht/25001678_foto.php)

<http://yayforscience.wordpress.com/ecology/>

## Topic IV

# Take care of yourself!



### At the doctor's

#### 1. Read the dialogue between the doctor and the patient with your partner.

Doctor: Hello! What's bothering you?

Patient: Good afternoon! I don't know what's wrong with me. I haven't felt well for three days now.

Doctor: Do you feel any pain?

Patient: Yes, I have a headache and my stomach is aching too.

Doctor: Do you have a fever?

Patient: Not that I know of. But I have a sore throat and a running nose. Is it something serious, doctor?

Doctor: Luckily you have nothing to worry about. It's just a cold. I'll give you a few tablets and you'll be fine in a couple of days. I would recommend you to stay home until you feel better.



#### 2. Find the translations for the following words and expressions from the previous dialogue.

palavik - .....

Mis teid vaevab? - .....

nohu - .....

mõne päevaga terveks saama - .....

valu tundma - .....

koju jääma - .....

kurk valutab - .....  
 midagi tõsist - .....  
 pole end hästi tundnud - .....  
 mu kõht valutab - .....  
 tabletid - .....  
 peavalu - .....  
 ei pea millegi pärast muret tundma - .....  
 külmetus - .....  
 end paremini tundma - .....

### 3. Talk to your partner. Answer the following questions.

When was the last time you visited a doctor? What was bothering you?

What did the doctor do to you? Did he/she give you any tablets?

When was the last time you stayed home with a cold?

How did you get better?



## How to be healthy

### 4. Unscramble the letters to find out six tips for being healthy.



1) ..... 2) .....

(ate lytehha odof!)

(rexicees gulelarry!)



3) .....

(od ton krind colaloh!)

4) .....

(od ont kesmo!)



5) .....

(teg gonuhe eples!)

6) .....

(stiiv ryuo trocod lulagrery)

**5. Match the translations with the suitable pictures from the previous exercise.**

Ära joo alkoholi!  
Tee regulaarselt trenni!  
Maga piisavalt!

Toitu tervislikult!  
Külasta regulaarselt oma arsti!  
Ära suitseta!

**Picture no. 1 - .....**

**Picture no. 2 - .....**

**Picture no. 3 - .....**

**Picture no. 4 - .....**

**Picture no. 5 - .....**

**Picture no. 6 - .....**

**6. Discuss the following questions with your deskmate.**

Which of the previous suggestions do you follow?

What else do you do in order to be healthy?

Which kind of behaviours are unhealthy? How can people avoid these activities?

## Accidents

**7. Write the names of different accidents under the suitable pictures.**

**Choose from the box below.**

drowning  
to be hit by a car

a car crash  
a house fire

a robbery  
to break a leg



1) .....



2) .....



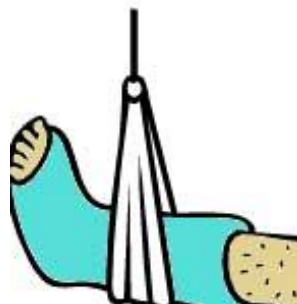
3) .....



4) .....



5) .....



6) .....

**8. Put the words in the right order and write the correct sentences. The first words of the sentences are written in capital letters. Write which previously mentioned accidents these sentences apply to.**

when safety cycling pads go Always you a helmet when rollerblading wear and

1) .....

It applies to: \_\_\_\_\_

swimming Never own unknown an in or place your on go

2) .....

It applies to: \_\_\_\_\_

seatbelt driving a when car in a wear Always

3) .....

It applies to: \_\_\_\_\_

supervision burning Never matches leave or candle play without a with

4) .....

It applies to: \_\_\_\_\_

doors house the lock Always leaving the when

5) .....

It applies to: \_\_\_\_\_

carefully when look road the ways Always crossing both on

6) .....

It applies to: \_\_\_\_\_

**9. Discuss the following questions with your partner.**

Why do fires take place? How can people avoid fires?

Do you know anybody who has been robbed? How did the robbery happen?

Have you ever broken your leg or arm? How did it happen?

What other accidents are problems in Estonia? How can people avoid them?



# Õpetaja leht

**Tunni teema:** Take care of yourself!

**Lahendamiseks kuluv aeg:** 45 minutit

**Vanusegrupp:** 6. (või 5.) klass

**Eesmärgid:**

- Õpilane tutvub tervise ja selle eest hoolitsemisega seotud sõnavaraga.
- Õpilane tutvub erinevate õnnetuste ja nendest hoidumisega seotud sõnavaraga.
- Õpilane harjutab ja kinnistab uut sõnavara kirjalikus kontekstis.
- Õpilane harjutab ja kinnistab uut sõnavara suulises kontekstis.
- Õpilane kinnistab õpiku 7. peatüki sõnavara.

## Ülesanne 1

Õpilased töötavad koos pinginaabriga ning loevad koos dialoogi. Õpetaja jälgib õpilasi ning vajadusel abistab ja parandab neid. Pärast ülesande täitmist palub õpetaja valikuliselt erinevatel paaridel dialoogi klassile ette lugeda.

## Ülesanne 2

Õpilased tõlgivad iseseisvalt eelmisest ülesandest pärit sõnu ja väljendeid. Pärast harjutuse sooritamist kontrollitakse koos vastused üle.

## Ülesanne 3

Õpilased vestlevad paarides ning vastavad etteantud küsimustele. Õpetaja käib klassis ringi ning kuulab, mida õpilased räägivad, vajadusel abistab ja parandab. Pärast ülesande täitmist arutatakse kõik koos küsimused läbi.

## Ülesanne 4

Õpilased täidavad ülesannet, vajadusel võivad konsulteerida pinginaabriga. Kui harjutus on sooritatud, kontrollitakse koos vastused üle.

## Ülesanne 5

Õpilased täidavad iseseisvalt ülesande. Pärast harjutuse sooritamist kontrollitakse koos vastused üle.

## Ülesanne 6

Õpilased vestlevad paarides ning vastavad etteantud küsimustele. Õpetaja jälgib õpilasi ning kuulab, mida omavahel räägitakse, vajadusel parandab ja abistab. Pärast harjutuse sooritamist arutatakse kõik koos küsimused läbi.



## Ülesanne 7

Õpilased ühendavad etteantud sõnad sobivate piltidega. Pärast ülesande täitmist kontrollitakse koos vastused üle.

## Ülesanne 8

Õpilased töötavad iseseisvalt ning täidavad ülesande, vajadusel võivad konsulteerida pinginaabriga. Enne ülesande täitma hakkamist kontrollib õpetaja, kas kõik sõnad on õpilastele tuttavad. Kui esineb tundmatuid sõnu, kirjutab õpetaja need koos eestikeelsete vastetega tahvlile. Pärast harjutuse sooritamist kontrollitakse kõik koos vastused üle.

## Ülesanne 9

Õpilased vestlevad paarides ning arutlevad etteantud küsimuste üle. Õpetaja käib klassis ringi ning kuulab, mida õpilased omavahel räägivad, vajadusel abistab ning parandab. Pärast ülesande täitmist arutatakse kõik koos küsimused läbi.

## Vastused

**2. Find the translations for the following words and expressions from the previous dialogue.**

palavik – <i>a fever</i>	pole end hästi tundnud – <i>haven't felt well</i>
Mis teid vaevab? – <i>What's bothering you?</i>	mu kõht valutab – <i>my stomach is aching</i>
nohu – <i>a running nose</i>	tabletid – <i>tablets</i>
mõne päevaga terveks saama – <i>to be fine in a couple of days</i>	peavalu – <i>a headache</i>
valu tundma – <i>to feel any pain</i>	ei pea millegi pärast muretsema – <i>to have nothing to worry about</i>
koju jääma – <i>to stay home</i>	külmetus – <i>a cold</i>
kurguvalu – <i>a sore throat</i>	end paremini tundma – <i>to feel better</i>
midagi tõsist – <i>something serious</i>	

**4. Unscramble the letters to find out six tips for being healthy.**

- |                        |                          |                                 |
|------------------------|--------------------------|---------------------------------|
| 1) Eat healthy food!   | 3) Do not drink alcohol! | 5) Get enough sleep!            |
| 2) Exercise regularly! | 4) Do not smoke!         | 6) Visit your doctor regularly! |

**5. Match the translations with the suitable pictures from the previous exercise.**

Picture no. 1 – Toitu tervislikult!	Picture no. 4 – Ära suitseta!
Picture no. 2 – Tee regulaarselt trenni!	Picture no. 5 – Maga piisavalt!
Picture no. 3 – Ära joo alkoholi!	Picture no. 6 – Külasta regulaarselt oma arsti!

**7. Write the names of different accidents under the suitable pictures. Choose from the box below.**

1) a robbery

3) to be hit by a car

5) drowning

2) a house fire

4) a car crash

6) to break a leg

**8. Put the words in the right order and write the correct sentences. Write which previously mentioned accidents these sentences apply to.**

1) Always wear safety pads when rollerblading and a helmet when you go cycling.

2) Never go swimming on your own or in an unknown place.

3) Always wear a seatbelt when driving in a car.

4) Never leave a candle burning without supervision or play with matches.

5) Always lock the doors when leaving the house.

6) Always look carefully on both ways when crossing the road.

**Kasutatud materjalid:**

[http://www.myenglishpages.com/site\\_php\\_files/vocabulary-lesson-health.php](http://www.myenglishpages.com/site_php_files/vocabulary-lesson-health.php)

[http://esl.about.com/library/vocabulary/blwordgroups\\_health.htm](http://esl.about.com/library/vocabulary/blwordgroups_health.htm)

**Pildid:**

<http://bestclipartblog.com/29-safety-clip-art.html/safety-clip-art-3>

<http://classroomclipart.com/clipart-search/all-phrase/Drowning%20safety%20rescue/>

<http://drsatrian.blogspot.com/2011/01/bad-call.html>

<http://shoenrealestate.wordpress.com/2010/02/>

[http://srxawordonhealth.com/?attachment\\_id=5539](http://srxawordonhealth.com/?attachment_id=5539)

<http://sullianews.com/news-flash/car-bike-accidentkaup1-seriously-injured/>

[http://www.clipartlogo.com/image/house-robbery-clip-art\\_379423.html](http://www.clipartlogo.com/image/house-robbery-clip-art_379423.html)

<http://www.akatcity.com/dzc/discuz/forum.php?mod=viewthread&tid=923>

[http://www.arthursclipart.org/foods/food/page\\_03.htm](http://www.arthursclipart.org/foods/food/page_03.htm)

<http://www.cascadewellnessclinic.com/articles.shtml>

<http://www.clipartmojo.com/clip-art/doctor--patient--mice-264/#!/prettyPhoto>

<http://www.clker.com/clipart-2650.html>

<http://www.designofsignage.com/application/symbol/building/largesymbols/no-alcohol.html>

[http://www.freepik.com/free-vector/woman-doctor-clip-art\\_380593.htm](http://www.freepik.com/free-vector/woman-doctor-clip-art_380593.htm)

<http://www.healthandphysicaleducationteacher.com/health-guide/a-healthy-heart.html/attachment/clipart-illustration-of-a-healthy-red-heart-running-past>

[http://www.productivitygoal.com/2008/03/getting\\_a\\_good\\_nights\\_sleep\\_co.html](http://www.productivitygoal.com/2008/03/getting_a_good_nights_sleep_co.html)



## Topic V

# Do you behave correctly?

## Adjectives

1a) Fill in the table with suitable adjectives and translations.

Adjective	Translation	Opposite adjective	Translation
.....	andestav	unforgiving	.....
.....	sõbralik	unfriendly	.....
.....	lahke	ungenerous	.....
.....	tänuolik	unthankful	.....
.....	kannatlik	impatient	.....
.....	aus	dishonest	.....
.....	lugupidav	disrespectful	.....
.....	vastutustundlik	irresponsible	.....

1b) Underline the prefixes in the third column.

1c) Think of some more adjectives in English which have the same prefixes.

.....

.....

1d) Look at the adjectives in the first column. Why are these qualities important in life?

.....

.....

.....

## 2) Fill in the blanks with suitable adjectives from the previous table.

- a) My brother is very ..... He can't even sit still for a minute!
- b) Kevin lies to everybody, he is very .....
- c) You should always be ..... of your parents. They have done so much for you.
- d) I recently had a big fight with my best friend but she is so ..... that we made up after a few minutes.
- e) Mary should be ..... to her mother. She helped Mary with all her homework.
- f) Instead of taking care of her little sister, Judith went out with her friends. She is so .....!
- g) My grandfather is so ..... He always gives me candy and helps me with my problems.
- h) I can't believe how ..... Judy is. She is rude to everybody!

## Meeting somebody

### 3) Translate the sentences into Estonian.

- How are you? - .....
- Pleased to meet you. - .....
- I will see you some other time. - .....
- See you! - .....
- I promised to meet my grandmother. - .....
- Good morning! - .....
- I'm fine. - .....
- Have you met my friend? - .....
- It was good to see you! - .....
- Nice to meet you! - .....
- Thank you for asking. - .....
- It's very thoughtful of you. - .....
- Would you like to join us? - .....



#### 4) Finish the dialogue with suitable expressions.

Choose between the sentences from the previous exercise.



Melanie: ....., Katie!

Katie: Good morning, Melanie! ..... Ted?

Ted: Hi! ....., Katie!

Katie: ....., Ted. ....?

Ted: I'm fine, ..... And you?

Katie: ....., thanks. What brings you two here?

Melanie: We were going to the cinema. ....?

Katie: I'm sorry, I can't. .... my grandmother at the café.

Melanie: That's ..... of you.

Katie: I will see you ..... soon. Take care!

Ted: Have a nice day!

Melanie: It was ....., Katie. .... soon!



### The right thing to do

#### 5) Match the expressions with their Estonian equivalents.

to tell the truth

vägivalda kasutama

to help those in need

teisi austama

to use violence

tõtt rääkima

to be there for somebody

abivajajaid aitama

to respect others

kellelegi toeks olema

**6) Do you agree with the following sentences? Talk to your partner and explain your choices.**

- a) People should always tell the truth.
- b) People should always be there for their families.
- c) People should never use violence.
- d) People should always help those in need.
- e) People should always respect others.



**7a) What will you do in the following situations?**

You see a house on fire.

.....

You find a wallet with 100 euros in it.

.....

You see a person fainting in the street.

.....

Somebody tries to sell you drugs.

.....

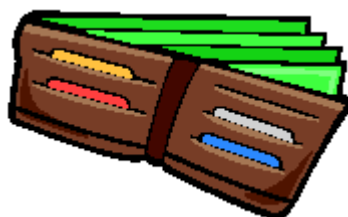
Your friend asks you to watch after his dog in the same day when your other friend invites you to the movies.

.....

After a very tiring day you see an old person standing in the public transport while you are sitting.

.....

**7b) Ask your partner what he/she will do in these situations. Compare your answers.**



# Values

8a) Translate the words in the table.

friends .....	family .....	honesty .....
loyalty .....	intelligence .....	fame .....
freedom .....	love .....	health .....
religion .....	power .....	privacy .....
money .....	security .....	career .....

8b) Choose five things from the list that you value the most in your life.

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....



8c) Compare your results with your partner and explain to each other why you made such choices.

8d) Together try to choose three values which are important for both of you.

- 1.....
- 2.....
- 3.....



8e) Name some other values that are important to people.

.....

.....

.....

## Role play

**9) Pair up with your partner and think of a situation where two people have to be polite. Think how people should behave and talk in this situation and write down their lines. Use the vocabulary from the previous exercises and use at least ten words or expressions.**

[illegible]



# Õpetaja leht

**Tunni teema:** Do you behave correctly?

**Lahendamiseks kuluv aeg:** 45 minutit

**Vanusegrupp:** 6. (või 5.) klass

**Eesmärgid:**

- Õpilane tutvub viisaka ja moraalse käitumisega seotud sõnavaraga.
- Õpilane tutvub erinevate väärtustega seotud sõnavaraga.
- Õpilane harjutab ja kinnistab uut sõnavara kirjalikus kontekstis.
- Õpilane harjutab ja kinnistab uut sõnavara suulises kontekstis.
- Õpilane kinnistab õpiku 12. peatüki sõnavara.

## Ülesanne 1

Õpilased täidavad tabeli (1a) kasutades sobivaid omadussõnu ning nende eestikeelseid vasteid. Soovi korral võivad nad konsulteerida pinginaabriga. Pärast tabeli täitmist joonitakse alla kolmandas tulbas olevate omadussõnade eesliited (1b). Seejärel kontrollitakse kõik koos vastused üle. Ülesanded 1c ja 1d on mõeldud lahendamiseks kogu klassiga.

## Ülesanne 2

Õpilased täidavad iseseisvalt töötades lüngad, kasutades sobivaid omadussõnu eelmisest harjutusest. Enne ülesande täitmist kontrollib õpetaja, kas kõik sõnad ja väljendid on õpilastele tuttavad. Vajadusel kirjutab tundmatud sõnad koos eestikeelsete vastetega tahvlile. Pärast harjutuse sooritamist kontrollitakse kõik koos vastused üle.

## Ülesanne 3

Õpilased töötavad iseseisvalt ning tõlgivad etteantud laused. Vajadusel võivad nad konsulteerida pinginaabriga. Pärast harjutuse sooritamist kontrollitakse koos vastused üle.

## Ülesanne 4

Õpilased täidavad dialoogi, kasutades lauseid kolmandast harjutusest. Pärast ülesande sooritamist kontrollitakse koos vastused üle. Seejärel palub õpetaja valitud õpilastel dialoog klassile ette lugeda.

## Ülesanne 5

Õpilased ühendavad iseseisvalt töötades ingliskeelsed väljendid eestikeelsete vastetega. Pärast ülesande täitmist kontrollitakse koos vastused üle.

## Ülesanne 6

Õpilased töötavad paarides ning arutlevad etteantud väidete üle. Nad selgitavad üksteisele, kas nad nõustuvad väidetega ning põhjendavad oma valikuid. Pärast harjutuse sooritamist küsib õpetaja erinevate õpilaste käest nende arvamust.

## Ülesanne 7

Õpilased täidavad iseseisvalt ülesande 7a ning kirjutavad, kuidas nad etteantud olukordades käituksid. Õpetaja seletab õpilastele, kuidas lauseid moodustada, kasutades lihttulevikku (nt *If I see..., I will (do)...*). Seejärel vestlevad õpilased oma paarilisega ning küsivad temalt, mida tema samades olukordades teeks (7b). Pärast harjutuste sooritamist küsib õpetaja erinevate õpilaste käest, kuidas nende paariline käituks.

## Ülesanne 8

Õpilased tõlgivad sõnad ülesandest 8a, kasutades vajadusel pinginaabri abi. Pärast tabeli täitmist kontrollitakse koos õpetajaga vastused üle. Seejärel valivad õpilased loetelust viis sõna, mida nad elus kõige rohkem väärtustavad (8b). Seejärel võrreldakse tulemusi oma paarilisega ning selgitatakse oma valikuid (8c). Koos paarilisega valitakse kolm väärtust, mida mõlemad oluliseks peavad (8d). Pärast harjutuste täitmist küsib õpetaja erinevatelt paaridelt, mis väärtused välja valiti. Pärast seda arutatakse koos kogu klassiga, mida inimesed lisaks eelmainitutele veel väärtustavad.

## Ülesanne 9

Õpilased töötavad paarides ning mõtlevad olukorrale, kus kaks inimest peavad viisakalt käituma. Õpilased mõtlevad, mida inimesed selles situatsioonis räägiksid, kasutades eelmistest harjutustest vähemalt kümmet sõna või väljendit. Pärast ülesande täitmist palub õpetaja erinevatel õpilastel oma rollimängu teistele õpilastele esitada. Kui harjutust ei jõuta tunnis valmis, lõpetavad õpilased selle kodus iseseisvalt.

## Vastused

1) Fill in the table with suitable adjectives and translations.

Adjective	Translation	Opposite adjective	Translation
forgiving	andestav	unforgiving	andestamatu
friendly	sõbralik	unfriendly	ebasõbralik
generous	lahke	ungenerous	kitsi
thankful	tänuulik	unthankful	tänamatu
patient	kannatlik	impatient	kannatamatu
honest	aus	dishonest	ebaaus, ebasiiras
respectful	lugupidav	disrespectful	lugupidamatu
responsible	vastutustundlik	irresponsible	vastutustundetu

**2) Fill in the blanks with suitable adjectives from the previous table.**

- a) My brother is very **impatient**. He can't even sit still for a minute!
- b) Kevin lies to everybody, he is very **dishonest**.
- c) You should always be **respectful** of your parents. They have done so much for you.
- d) I recently had a big fight with my best friend but she is so **forgiving** that we made up after a few minutes.
- e) Mary should be **thankful** to her mother. She helped Mary with all her homework.
- f) Instead of taking care of her little sister, Judith went out with her friends. She is so **irresponsible**!
- g) My grandfather is so **generous**. He always gives me candy and helps me with my problems.
- h) I can't believe how **unfriendly** Judy is. She is rude to everybody!

**3) Translate the sentences into Estonian.**

Suggested answers:

**How are you?** – Kuidas sul läheb?

**Pleased to meet you.** – Meeldiv tutvuda.

**I will see you some other time.** – Kohtume mõni teine kord.

**See you!** – Näeme!

**I promised to meet my grandmother.** – Ma lubasin kohtuda/kokku saada oma vanaemaga.

**Good morning!** – Tere hommikust!

**I'm fine.** – Mul läheb hästi.

**Have you met my friend?** – Kas oled mu sõbraga kohtunud?

**It was good to see you.** – Oli tore sind näha.

**Nice to meet you!** – Tore tutvuda!

**Thank you for asking.** – Tänan küsimast.

**It's very thoughtful of you.** – See on sinust väga hoolitsev.

**Would you like to join us?** – Kas sa sooviksid meiega ühineda?

**4) Finish the dialogue with suitable expressions.**

Melanie: **Good morning**, Katie!

Katie: Good morning, Melanie! **Have you met my friend** Ted?

Ted: Hi! **Nice to meet you**, Katie!

Katie: **Pleased to meet you**, Ted. **How are you**?

Ted: I'm fine, **thank you for asking**. And you?

Katie: **I'm fine**, thanks. What brings you two here?

Melanie: We were going to the cinema. **Would you like to join us**?

Katie: I'm sorry, I can't. **I promised to meet** my grandmother at the café.

Melanie: That's **very thoughtful** of you.

Katie: I **will see you some other time** soon. Take care!

Ted: Have a nice day!

Melanie: It was **good to see you**, Katie. **See you** soon!

**5) Match the expressions with their Estonian equivalents.**

**to tell the truth** – tõtt rääkima

**to be there for somebody** – kellelegi toeks

**to help those in need** - abivajajaid aitama

olema

**to use violence** – vägivalda kasutama

**to respect others** – teisi austama

**8a) Translate the words in the table. Then choose five things from the list that you value the most in your life.**

<b>friends</b>	sõbrad	<b>family</b>	perekond	<b>honesty</b>	ausus
<b>loyalty</b>	ustavus	<b>intelligence</b>	intelligentsus	<b>fame</b>	kuulsus
<b>freedom</b>	vabadus	<b>love</b>	armastus	<b>health</b>	tervis
<b>religion</b>	usk	<b>power</b>	võim	<b>privacy</b>	privaatsus
<b>money</b>	raha	<b>security</b>	turvatus	<b>career</b>	karjäär

**Ideed 6. ülesanded:**

<http://www.eslteachersboard.com/cgi-bin/lessons/index.pl?read=1018>

**Idee 7. ülesanded:**

<http://www.esl-lounge.com/level3/lev3moraldilemmas.php>

**Kasutatud materjalid:**

<http://teachermayah.blogspot.com/2011/01/moral-values-for-lesson-planning.html>

<http://www.selfcounseling.com/help/personalsuccess/personalvalues.html>

**Pildid:**

<http://bestclipartblog.com/30-friends-clip-art.html/friends-clip-art-13>

[http://blogs.msdn.com/b/willy-peter\\_schaub/archive/2010/06/03/tfs-integration-platform-snapshot-migrating-only-partial-state.aspx](http://blogs.msdn.com/b/willy-peter_schaub/archive/2010/06/03/tfs-integration-platform-snapshot-migrating-only-partial-state.aspx)

<http://mahwahlibraryteens.blogspot.com/2009/09/teen-advisory-board-meeting-tab.html>

<http://mskalafaticsclassclip.blogspot.com/>

<http://www.arthursclipart.org/children/togethercol.htm>

<http://www.clker.com/clipart-125126.html>

<http://www.simplycenters.com/2012/02/we-cannot-tell-lie.html>

<http://www.wpclipart.com/money/wallet.png.html>

## Austatud õpetaja!

Olen Tartu Ülikooli sotsiaal- ja haridusteaduskonna haridusteaduse (humanitaarained) eriala 3. kursuse üliõpilane Tiina Tammearu. Kirjutan hetkel oma bakalaureusetööd, mille eesmärgiks on välja töötada töölehtede komplekt teemal: „Läbivate teemadega seotud sõnavara arendamine 6. klassi inglise keele kui võõrkeele tundides“. Koostatav õppematerjal on mõeldud kasutamiseks lisamaterjalina inglise keele õpikule *I Love English 4*.

Pöördun Teie poole palvega tutvuda minu koostatud õppematerjaliga ning anda sellele oma ekspert hinnang, vastates allolevatele küsimustele. Tagan Teie anonüümsuse ning kasutan tulemusi oma bakalaureusetöös ainult üldistatud kujul.

Lisainformatsiooni saamiseks palun kontakteeruge:

e-mailil: [tammearu.tiina@gmail.com](mailto:tammearu.tiina@gmail.com);

telefonil: 53239362.

Ette tänades

Tiina Tammearu

### 1. Mis on Teie praegune amet?

.....

.....

### 2. Kui kaua olete töötanud inglise keele õpetajana?

- ☐ 1-5 aastat
- ☐ 6-10 aastat
- ☐ 11-15 aastat
- ☐ 16-20 aastat
- ☐ Üle 25 aasta

### 3. Milline on Teie haridus (haridustase; hariduskäik)?

.....

.....

**4. Kas olete varem sidunud sõnavara õpetamist inglise keele kui võõrkeele tunnis läbivate teemadega?**

- ☐ Jah  
☐ Ei

**Järgmised küsimused puudutavad otseselt töölehte “Which jobs do you prefer?”.**

**Palun joonige iga väite puhul alla kõige sobivam vastusevariant.**

**5. Töölehel kasutatud sõnavara sobib kokku õpikuga *I Love English 4*.**

Sobib väga hästi      Sobib      Pigem ei sobi      Üldse ei sobi

**6. Tööleht sobib läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemiseks.**

Sobib väga hästi      Sobib      Pigem ei sobi      Üldse ei sobi

**7. Töölehe abil on võimalik arendada antud läbiva teemaga seotud sõnavara.**

Väga hästi võimalik      Võimalik      Vähe võimalik      Üldse mitte võimalik

**8. Töölehel kasutatud sõnavara on sihtrühmale<sup>3</sup> jõukohane.**

Väga jõukohane      Jõukohane      Pigem mitte jõukohane      Üldse mitte jõukohane

**9. Töölehe keeleline tase on sihtrühmale sobilik.**

Liiga lihtne      Lihtne      Sobiva raskusastmega      Keeruline      Liiga keeruline

**10. Valitud ülesanded on oma tüübilt sihtrühmale eakohased.**

Väga eakohased      Eakohased      Pigem mitte eakohased      Üldse mitte eakohased

**11. Valitud ülesanded on sihtrühmale keeleliselt jõukohased.**

Liiga lihtsad      Lihtsad      Sobiva raskusastmega      Keerulised      Liiga keerulised

**12. Töölehe abil on võimalik saavutada püstitatud eesmäärke.**

Väga hästi võimalik      Võimalik      Vähe võimalik      Üldse mitte võimalik

**13. Tööleht on keeleliselt korrektne.**

Väga korrektne      Korrektne      Pigem mitte korrektne      Üldse mitte korrektne

---

<sup>3</sup> Sihtrühma all mõeldakse *I Love English 4* järgi õppivaid 5. või 6. klassi õpilasi.

**14. Töölehe ülesannete juhised on arusaadavad.**

Väga arusaadavad      Arusaadavad      Pigem mitte arusaadavad      Üldse mitte arusaadavad

**15. Töölehe ülesannete järjestus on loogiline.**

Väga loogiline      Loogiline      Pigem mitte loogiline      Üldse mitte loogiline

**16. Töölehe kujundus on sihtrühmale sobilik.**

Väga sobilik      Sobilik      Pigem mitte sobilik      Üldse mitte sobilik

**17. Töölehe kujundus on sihtrühmale atraktiivne.**

Väga atraktiivne      Atraktiivne      Pigem mitte atraktiivne      Üldse mitte atraktiivne

**18. Õpetaja lehe ülesannete kirjeldused on abistavad.**

Väga abistavad      Abistavad      Vähe abistavad      Üldse mitte abistavad

**19. Vastuste leht on korrektne.**

Väga korrektne      Korrektne      Pigem mitte korrektne      Üldse mitte korrektne

**20. Õpilastele meeldiks töölehega tegelemine.**

Väga meeldiks      Meeldiks      Meeldiks vähe      Ei meeldiks üldse

**21. Mida ja kuidas Te antud töölehe juures muudaksite ning miks? Kui Te ei soovi ülesande juures midagi muuta, siis palun jätke lahter tühjaks.**

Teema: “Which jobs do you prefer?”	
Ülesanne	Mida, kuidas ja miks muudaksite?
Ülesanne 1	
Ülesanne 2	
Ülesanne 3	
Ülesanne 4	
Ülesanne 5	
Ülesanne 6	



Ülesanne 7	
Ülesanne 8	
Ülesanne 9	

**22. Kas Te kasutaksite edaspidi töölehte oma inglise keele tundides?**

- ☐ Jah  
☐ Ei

**23. Kui jah, siis kas Te kasutaksite töölehte sõnavara arendamiseks, läbiva teema käsitlemiseks või mõlemaks? Palun põhjendage.**

.....  
.....  
.....

**24. Mis Teile töölehe juures meeldis?**

.....  
.....  
.....

**25. Mis Teile töölehe juures ei meeldinud?**

.....  
.....  
.....

**26. Kui Teil on töölehe kohta veel kommentaare, siis palun, lisage need siia.**

.....  
.....  
.....

**Järgmised küsimused puudutavad otseselt töölehte “Where are you from?”.**

**27. Töölehel kasutatud sõnavara sobib kokku õpikuga *I Love English 4*.**

Sobib väga hästi      Sobib      Pigem ei sobi      Üldse ei sobi

**28. Tööleht sobib läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemiseks.**

Sobib väga hästi      Sobib      Pigem ei sobi      Üldse ei sobi

**29. Töölehe abil on võimalik arendada antud läbiva teemaga seotud sõnavara.**

Väga hästi võimalik    Võimalik    Vähe võimalik    Üldse mitte võimalik

**30. Töölehel kasutatud sõnavara on sihtrühmale jõukohane.**

Väga jõukohane    Jõukohane    Pigem mitte jõukohane    Üldse mitte jõukohane

**31. Töölehe keeleline tase on sihtrühmale sobilik.**

Liiga lihtne    Lihtne    Sobiva raskusastmega    Keeruline    Liiga keeruline

**32. Valitud ülesanded on oma tüübilt sihtrühmale eakohased.**

Väga eakohased    Eakohased    Pigem mitte eakohased    Üldse mitte eakohased

**33. Valitud ülesanded on sihtrühmale keeleliselt jõukohased.**

Liiga lihtsad    Lihtsad    Sobiva raskusastmega    Keerulised    Liiga keerulised

**34. Töölehe abil on võimalik saavutada püstitatud eesmäärke.**

Väga hästi võimalik    Võimalik    Vähe võimalik    Üldse mitte võimalik

**35. Tööleht on keeleliselt korrektne.**

Väga korrektne    Korrektne    Pigem mitte korrektne    Üldse mitte korrektne

**36. Töölehe ülesannete juhised on arusaadavad.**

Väga arusaadavad    Arusaadavad    Pigem mitte arusaadavad    Üldse mitte arusaadavad

**37. Töölehe ülesannete järjestus on loogiline.**

Väga loogiline    Loogiline    Pigem mitte loogiline    Üldse mitte loogiline

**38. Töölehe kujundus on sihtrühmale sobilik.**

Väga sobilik    Sobilik    Pigem mitte sobilik    Üldse mitte sobilik

**39. Töölehe kujundus on sihtrühmale atraktiivne.**

Väga atraktiivne    Atraktiivne    Pigem mitte atraktiivne    Üldse mitte atraktiivne

**40. Õpetaja lehe ülesannete kirjeldused on abistavad.**

Väga abistavad    Abistavad    Vähe abistavad    Üldse mitte abistavad

**41. Vastuste leht on korrektne.**

Väga korrektne      Korrektne      Pigem mitte korrektne      Üldse mitte korrektne

**42. Õpilastele meeldiks töölehega tegelemine.**

Väga meeldiks      Meeldiks      Meeldiks vähe      Ei meeldiks üldse

**43. Mida ja kuidas Te muudaksite antud töölehe juures ning miks? Kui Te ei soovi ülesande juures midagi muuta, siis palun jätke lahter tühjaks.**

<b>Teema: “Where are you from?”</b>	
<b>Ülesanne</b>	<b>Mida, kuidas ja miks muudaksite?</b>
<b>Ülesanne 1</b>	
<b>Ülesanne 2</b>	
<b>Ülesanne 3</b>	
<b>Ülesanne 4</b>	
<b>Ülesanne 5</b>	
<b>Ülesanne 6</b>	
<b>Ülesanne 7</b>	
<b>Ülesanne 8</b>	
<b>Kodune ülesanne</b>	

**44. Kas Te kasutaksite edaspidi töölehte oma inglise keele tundides?**

☐ Jah

☐ Ei

**45. Kui jah, siis kas Te kasutaksite töölehte sõnavara arendamiseks, läbiva teema käsitlemiseks või mõlemaks? Palun põhjendage.**

.....  
.....  
.....

**46. Mis Teile töölehe juures meeldis?**

.....  
.....  
.....

**47. Mis Teile töölehe juures ei meeldinud?**

.....  
.....  
.....

**48. Kui Teil on töölehe kohta veel kommentaare, siis palun, lisage need siia.**

.....

**Järgmised küsimused puudutavad otseselt töölehte “Do you protect the environment?”.**

**49. Töölehel kasutatud sõnavara sobib kokku õpikuga *I Love English 4*.**

Sobib väga hästi      Sobib      Pigem ei sobi      Üldse ei sobi

**50. Tööleht sobib läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemiseks.**

Sobib väga hästi      Sobib      Pigem ei sobi      Üldse ei sobi

**51. Töölehe abil on võimalik arendada antud läbiva teemaga seotud sõnavara.**

Väga hästi võimalik      Võimalik      Vähe võimalik      Üldse mitte võimalik

**52. Töölehel kasutatud sõnavara on sihtrühmale jõukohane.**

Väga jõukohane      Jõukohane      Pigem mitte jõukohane      Üldse mitte jõukohane

**53. Töölehe keeleline tase on sihtrühmale sobilik.**

Liiga lihtne      Lihtne      Sobiva raskusastmega      Keeruline      Liiga keeruline

**54. Valitud ülesanded on oma tüübilt sihtrühmale eakohased.**

Väga eakohased      Eakohased      Pigem mitte eakohased      Üldse mitte eakohased

**55. Valitud ülesanded on sihtrühmale keeleliselt jõukohased.**

Liiga lihtsad      Lihtsad      Sobiva raskusastmega      Keerulised      Liiga keerulised

**56. Töölehe abil on võimalik saavutada püstitatud eesmärged.**

Väga hästi võimalik      Võimalik      Vähe võimalik      Üldse mitte võimalik

**57. Tööleht on keeleliselt korrektne.**

Väga korrektne      Korrektne      Pigem mitte korrektne      Üldse mitte korrektne

**58. Töölehe ülesannete juhised on arusaadavad.**

Väga arusaadavad      Arusaadavad      Pigem mitte arusaadavad      Üldse mitte arusaadavad

**59. Töölehe ülesannete järjestus on loogiline.**

Väga loogiline      Loogiline      Pigem mitte loogiline      Üldse mitte loogiline

**60. Töölehe kujundus on sihtrühmale sobilik.**

Väga sobilik      Sobilik      Pigem mitte sobilik      Üldse mitte sobilik

**61. Töölehe kujundus on sihtrühmale atraktiivne.**

Väga atraktiivne      Atraktiivne      Pigem mitte atraktiivne      Üldse mitte atraktiivne

**62. Õpetaja lehe ülesannete kirjeldused on abistavad.**

Väga abistavad      Abistavad      Vähe abistavad      Üldse mitte abistavad

**63. Vastuste leht on korrektne.**

Väga korrektne      Korrektne      Pigem mitte korrektne      Üldse mitte korrektne

**64. Õpilastele meeldiks töölehega tegelemine.**

Väga meeldiks      Meeldiks      Meeldiks vähe      Ei meeldiks üldse

**65. Mida ja kuidas Te muudaksite antud töölehe juures ning miks? Kui Te ei soovi ülesande juures midagi muuta, siis palun jätke lahter tühjaks.**

Teema: “Do you protect the environment?”	
Ülesanne	Mida, kuidas ja miks muudaksite?
Ülesanne 1	
Ülesanne 2	2a

	<b>2b</b>
	<b>2c</b>
<b>Ülesanne 3</b>	
<b>Ülesanne 4</b>	
<b>Ülesanne 5</b>	
<b>Ülesanne 6</b>	
<b>Ülesanne 7</b>	
<b>Ülesanne 8</b>	
<b>Ülesanne 9</b>	
<b>Ülesanne 10</b>	
<b>Ülesanne 11</b>	

**66. Kas Te kasutaksite edaspidi töölehte oma inglise keele tundides?**

☐ Jah

☐ Ei

**67. Kui jah, siis kas Te kasutaksite töölehte sõnavara arendamiseks, läbiva teema käsitlemiseks või mõlemaks? Palun põhjendage.**

.....

.....

.....

**68. Mis Teile töölehe juures meeldis?**

.....

.....

.....

**69. Mis Teile töölehe juures ei meeldinud?**

.....

.....

.....

**70. Kui Teil on töölehe kohta veel kommentaare, siis palun, lisage need siia.**

.....

.....

.....

**Järgmised küsimused puudutavad otseselt töölehte “Take care of yourself!”.**

**71. Töölehel kasutatud sõnavara sobib kokku õpikuga *I Love English 4*.**

Sobib väga hästi      Sobib      Pigem ei sobi      Üldse ei sobi

**72. Tööleht sobib läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemiseks.**

Sobib väga hästi      Sobib      Pigem ei sobi      Üldse ei sobi

**73. Töölehe abil on võimalik arendada antud läbiva teemaga seotud sõnavara.**

Väga hästi võimalik      Võimalik      Vähe võimalik      Üldse mitte võimalik

**74. Töölehel kasutatud sõnavara on sihtrühmale jõukohane.**

Väga jõukohane      Jõukohane      Pigem mitte jõukohane      Üldse mitte jõukohane

**75. Töölehe keeleline tase on sihtrühmale sobilik.**

Liiga lihtne      Lihtne      Sobiva raskusastmega      Keeruline      Liiga keeruline

**76. Valitud ülesanded on oma tüübilt sihtrühmale eakohased.**

Väga eakohased      Eakohased      Pigem mitte eakohased      Üldse mitte eakohased

**77. Valitud ülesanded on sihtrühmale keeleliselt jõukohased.**

Liiga lihtsad      Lihtsad      Sobiva raskusastmega      Keerulised      Liiga keerulised

**78. Töölehe abil on võimalik saavutada püstitatud eesmäärke.**

Väga hästi võimalik      Võimalik      Vähe võimalik      Üldse mitte võimalik

**79. Tööleht on keeleliselt korrektne.**

Väga korrektne      Korrektne      Pigem mitte korrektne      Üldse mitte korrektne

**80. Töölehe ülesannete juhised on arusaadavad.**

Väga arusaadavad      Arusaadavad      Pigem mitte arusaadavad      Üldse mitte arusaadavad

**81. Töölehe ülesannete järjestus on loogiline.**

Väga loogiline      Loogiline      Pigem mitte loogiline      Üldse mitte loogiline

**82. Töölehe kujundus on sihtrühmale sobilik.**

Väga sobilik      Sobilik      Pigem mitte sobilik      Üldse mitte sobilik

**83. Töölehe kujundus on sihtrühmale atraktiivne.**

Väga atraktiivne      Atraktiivne      Pigem mitte atraktiivne      Üldse mitte atraktiivne

**84. Õpetaja lehe ülesannete kirjeldused on abistavad.**

Väga abistavad      Abistavad      Vähe abistavad      Üldse mitte abistavad

**85. Vastuste leht on korrektne.**

Väga korrektne      Korrektne      Pigem mitte korrektne      Üldse mitte korrektne

**86. Õpilastele meeldiks töölehega tegelemine.**

Väga meeldiks      Meeldiks      Meeldiks vähe      Ei meeldiks üldse

**87. Mida ja kuidas Te muudaksite antud töölehe juures ning miks? Kui Te ei soovi ülesande juures midagi muuta, siis palun jätke lahter tühjaks.**

Teema: "Take care of yourself!"	
Ülesanne	Mida, kuidas ja miks muudaksite?
Ülesanne 1	
Ülesanne 2	
Ülesanne 3	
Ülesanne 4	
Ülesanne 5	
Ülesanne 6	



Ülesanne 7	
Ülesanne 8	
Ülesanne 9	

**88. Kas Te kasutaksite edaspidi töölehte oma inglise keele tundides?**

- ☐ Jah  
☐ Ei

**89. Kui jah, siis kas Te kasutaksite töölehte sõnavara arendamiseks, läbiva teema käsitlemiseks või mõlemaks? Palun põhjendage.**

.....  
.....  
.....

**90. Mis Teile töölehe juures meeldis?**

.....  
.....  
.....

**91. Mis Teile töölehe juures ei meeldinud?**

.....  
.....  
.....

**92. Kui Teil on töölehe kohta veel kommentaare, siis palun, lisage need siia.**

.....  
.....  
.....

**Järgmised küsimused puudutavad otseselt töölehte “Do you behave correctly?”.**

**93. Töölehel kasutatud sõnavara sobib kokku õpikuga *I Love English 4*.**

Sobib väga hästi      Sobib      Pigem ei sobi      Üldse ei sobi

**94. Tööleht sobib läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemiseks.**

Sobib väga hästi      Sobib      Pigem ei sobi      Üldse ei sobi

**95. Töölehe abil on võimalik arendada antud läbiva teemaga seotud sõnavara.**

Väga hästi võimalik    Võimalik    Vähe võimalik    Üldse mitte võimalik

**96. Töölehel kasutatud sõnavara on sihtrühmale jõukohane.**

Väga jõukohane    Jõukohane    Pigem mitte jõukohane    Üldse mitte jõukohane

**97. Töölehe keeleline tase on sihtrühmale sobilik.**

Liiga lihtne    Lihtne    Sobiva raskusastmega    Keeruline    Liiga keeruline

**98. Valitud ülesanded on oma tüübilt sihtrühmale eakohased.**

Väga eakohased    Eakohased    Pigem mitte eakohased    Üldse mitte eakohased

**99. Valitud ülesanded on sihtrühmale keeleliselt jõukohased.**

Liiga lihtsad    Lihtsad    Sobiva raskusastmega    Keerulised    Liiga keerulised

**100. Töölehe abil on võimalik saavutada püstitatud eesmärged.**

Väga hästi võimalik    Võimalik    Vähe võimalik    Üldse mitte võimalik

**101. Tööleht on keeleliselt korrektne.**

Väga korrektne    Korrektne    Pigem mitte korrektne    Üldse mitte korrektne

**102. Töölehe ülesannete juhised on arusaadavad.**

Väga arusaadavad    Arusaadavad    Pigem mitte arusaadavad    Üldse mitte arusaadavad

**103. Töölehe ülesannete järjestus on loogiline.**

Väga loogiline    Loogiline    Pigem mitte loogiline    Üldse mitte loogiline

**104. Töölehe kujundus on sihtrühmale sobilik.**

Väga sobilik    Sobilik    Pigem mitte sobilik    Üldse mitte sobilik

**105. Töölehe kujundus on sihtrühmale atraktiivne.**

Väga atraktiivne    Atraktiivne    Pigem mitte atraktiivne    Üldse mitte atraktiivne

**106. Õpetaja lehe ülesannete kirjeldused on abistavad.**

Väga abistavad    Abistavad    Vähe abistavad    Üldse mitte abistavad

**107. Vastuste leht on korrektne.**

Väga korrektne      Korrektne      Pigem mitte korrektne      Üldse mitte korrektne

**108. Õpilastele meeldiks töölehega tegelemine.**

Väga meeldiks      Meeldiks      Meeldiks vähe      Ei meeldiks üldse

**109. Mida ja kuidas Te antud töölehe juures muudaksite ning miks? Kui Te ei soovi ülesande juures midagi muuta, siis palun jätke lahter tühjaks.**

Teema: "Do you behave correctly?"	
Ülesanne	Mida, kuidas ja miks muudaksite?
Ülesanne 1	1a
	1b
	1c
	1d
Ülesanne 2	
Ülesanne 3	
Ülesanne 4	
Ülesanne 5	
Ülesanne 6	
Ülesanne 7	7a
	7b
Ülesanne 8	8a
	8b
	8c
	8d

	8e
Ülesanne 9	

**110. Kas Te kasutaksite edaspidi töölehte oma inglise keele tundides?**

☐ Jah

☐ Ei

**111. Kui jah, siis kas Te kasutaksite töölehte sõnavara arendamiseks, läbiva teema käsitlemiseks või mõlemaks? Palun põhjendage.**

.....

.....

.....

**112. Mis Teile töölehe juures meeldis?**

.....

.....

.....

**113. Mis Teile töölehe juures ei meeldinud?**

.....

.....

.....

**114. Kui Teil on töölehe kohta veel kommentaare, siis palun, lisage need siia.**

.....

.....

.....

**Suur aitäh vastamast!**

**Tiina Tammearu**

## **Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks**

Mina, Tiina Tammearu,

(03.11.1990)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Töölehtede komplekt läbivate teemadega seotud sõnavara arendamiseks inglise keele õpiku „I Love English 4“ lisamaterjaliks“,

mille juhendaja on Kristel Ruutmets,

- 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 27. mail, 2013. a.